Toimetus ja talitus: Tallinn, Pikk 2
Toimetuse ja talituse kodune telefonikeskjaam 428-83
Toimetuse postkast 453
Tarvitamata käsikirju ei säilitata
Toimetuse kõnetunnid k. 11—12
Peatoimetaja A. KIVIKAS

EESTI SÕNA

Üksiknumbri hind 10 penni
Ilmub kuus korda nädalas
Aadressi muutmine 20 penni
Tellimishind kuus 2 m. 50 p.
Tellimisi võtavad vastu kõik postkontorid ja postiagentuurid
Talitus avatud k. 9—16

Nr. 28 (II aastakäik) Neljapäeval, 5. veebruaril 1942 Tänast lehte 6 lk.

Miks?

Enne veel kui maailma tulikahju oli alanud, **kriitilisel aastal 1939**, olid põhjariikide välisministrid Soomes **koos ning võtsid vastu ka välisajakirjanikke**. Üks lehemees esitas siis küsimuse, et mida õieti tuleb mõista paljukõneldud põhjamaade neutraliteedipoliitika all.

Rootsi välisminister Sandler, kes oli juhtivaks kujuks niihästi sel konverentsil kui ka üldse põhjariikide omavahelises sidemetihendamises, mõtles paar hetke järele, vaatas lakke ja ütles siis oma kuulsad sõnad: „Neutraliteedipoliitika ei ole mitte konjunktuuripoliitika."

Kui hiljem ajakirjandus pikaltlaialt nende sõnade ümber kirjutas juhtkirju ja muid meeleolulisi artikleid, siis ei saanud põhjamaade rahvad sellega enam kuulda mingit uudist, vaid juba aastate eest lendu lastud mõtet: põhjamaad moodustavad endast nii tugeva ja kindla bloki, et nad kõik on valmis teineteise eest välja astuma.

Ometi valitses niisugune blokk aga ainult nende endi kujutluses. Sest niipea kui Soome alustas oma kangelaslikku Talvesõda, pidi Sandler lahkuma ja uueks välisministriks tuli Günther, kel olid suus juba hoopis teised sõnad. Nüüd osutus järsku, et too neutraliteedipoliitika on just ainult konjunktuuripoliitika — Soome jäi Rootsi abist ilma.

Milliseid meeleolusid see soomlaste keskel esile kutsus, seda ei tarvitse nimetadagi. Küll võiks aga meele tuletada, missugust tooni Soome rootslased sel puhul avaldasid. Kaks nädalat pärast Soome Talvesõja algust, 14. detsembril 1939, kirjutas Soome rootslaste peahäälekandja „Hufvudstadsbladet" Rootsi uue välisministri Güntheri ametisseastumise puhul muuseas kokkuvõtlikult järgmist:

„Enne kui Rootsi uus välisminister Christian Günther hakkas diplomaadiks, osutas ta elavat lüürilist ja dramaatilist huvi. Pilk Güntheri ilukirjanduslike saavutuste pealkirjadele tekitab ideedeassotsiatsiooni selle ajaga, kus ta on võtnud endale vastutuse Rootsi välispoliitikas. Eelmise Maailmasõja ajal avaldas Günther luuletuskogu, mille nimeks oli „Vineta". Kahjuks ei ole meil olnud võimalust raamatut lugeda, aga vana legend Vinetast seisab meil elavalt silme ees: rikas ja hästielav ühiskond, kes mitte ei mõistnud oma katsumishetki, ei tõusnud üles uuele elule, ning seepärast läks vastu oma saatusele, et hukkuda meres..."

Nii kirjutas Soome rootslaste leht omaenda rahvuskaaslaste kohta alles Talvesõja algpäevil, aga hiljem on Rootsi pidanud sellelaadilisi mõtteavaldusi kuulma sadadest lehtedest üle kogu Euroopa.

Eesti rahva tunded on juba vanast heast rootsi ajast peale alati olnud sõbralikud rootsi rahva vastu ja ka sealse rahva huvi näis meie vastu järjest kasvavat. Mitmeti teist rada sammus aga Rootsi ametlik poliitika. See võttis omaks vlisakalt tagasihoidliku joone meisse suhtuda, sest meid peeti liiga vulkaani serval istuvaks rahvaks, kellega soojemaid sidemeid sobitades võiks hiljem endalegi tulla sekeldusi.

Rootsi niisugune suhtumine on meile tulnud selles mõttes kasuks, et ta meid juba varakult on õpetanud hoiduma illusioonidest. Ometi ei ole seal pool aga oma joonele lõpuni truuks jäädud. Selle tõttu on osas meie kodanikkonnas võinud tekkida petlikuks osutuvad lootused, mis neile mitmeti on kahjugi teinud.

Kui kommunistlik riigipööre Eestis oli läbi viidud ja sakslased astusid samme saksa rahvusest kodanike Eestist ümberasustamiseks, siis teostasid sakslased selle varsti ja aitasid ka paljudel eestlastel siit lahkuda. Umbes samal ajal hakati ka Rootsis hauduma mõtet, et Eestis elutsevat rootsi vähemusrahvast kommunistliku terrori eest päästa ja kõiki soovijaid Rootsi ümber asustada. Rootsi avalikkuses käsitleti seda mõtet elavalt ja teatavate sidemete kaudu toideti ka meie rannarootslasi lootustega, et küllap rootslased juba neid varsti välja kauplevad ja nad peatselt sellest põrgust pääsevad.

Lõpp 2. lk.

ERÜ hoolitseb 40000 isiku eest

Tallinna linnakomissar dr. Mentzel tutvus ERÜ laialdase tegevusega

Tallinna linnakomissar dr. W. Mentzel koos Ordensjunker Apfelbachiga tutvus eile lähemalt Eesti Rahva Ühisabi tegevusega, külastades selleks ERÜ keskkorraldust ja sooritades ERÜ Tallinna asutustes ringkäigu.

ERÜ keskkorralduses tervitas linnakomissari ERÜ abipresident san.-kindralmajor dr. H. Leesment ERÜ presidendi, Eesti Omavalitsuse juhi dr. H. Mäe, nimel ning andis järgnenud ringkäigul koos ERÜ keskkorralduse direktori J. Nymani ja dr. B. Voogasega lähemaid seletusi ERÜ organisatsiooni ja senise tegevuse kohta.

ERÜ poolt korraldatud korjandused on annud seni märkimisväärseid tulemusi.

Rahalisi annetusi on tulnud kokku 115 800 rmk., kuna natuuras on toodud igasuguseid annetusi 105 000 riigimarga väärtuses.

Tallinnas on riietusesemete, jalatsite, mööbli, toiduainete jne. korjamise alal olnud tegevuses üle 3000 vabatahtliku kaastöölise, kel on abiks olnud omakorda 67 kogumispunkti.

Lisaks säärasele annetuste korjamise moodusele korraldati Tallinnas läinud aasta viimaseil kuudel veel neli karbikorjandust, mis andsid ERÜ-le puudustkannatajate abistamiseks ümmarguselt 29 000 riigimarka.

Tallinnas on seni abistatud puudustkannatajaid hulgaliselt. Nii

on antud riietusesemeid ja jalatseid 1 191 isikule ning majapidamisesemeid 520 perekonnale.

Pealeselle on jagatud toiduaineid 229 juhtumil ja tasuta on antud küttepuid 182 juhtumil.

Rahas on jagatud puudustkannatajaile 32 540 riigimarka, kusjuures toetused on olnud ühekordsed. Pidevamalt on toetust saanud lasterikkamad perekonnad. Jõulude puhul jagati pealeselle toetusteks 62 000 riigimarka. Toetust on antud ainult sõjaolukorra ning kommunistliku terrori läbi kannatanuile.

Puudustkannatajate abistamiseks toitlustamise alal töötab Tallinnas ja Nõmmel praegu 17 rahvakööki, mis saavad vajalisi vahendeid toitlustamise läbiviimiseks Tallinna linnavalitsuselt. Kulutatud summade üle antakse linnavalitsusele aruanded.

Rahvaköökide tegevuse edukust tõendab asjaolu, et nende kaudu

on seni jagatud välja kogusummas 780 000 liitrit suppi.

Praegu varustavad rahvaköögid supiga iga päev ümmarguselt 6500 isikut. Umbes pool sellest arvust saab suppi tasuta, teine pool aga minimaalse tasu eest — 10 riigipenni liiter.

ERÜ keskkorralduse juures töötab ka teadetebüroo, aidates soovijail üles otsida isikuid, kelledega ühendus kommunistliku terrori ja sõjaolukorra läbi on katkenud. Kõige rohkem järelepärimisi omaste ja nende aadresside suhtes on tulnud Saksamaalt, samuti Lätist ja Leedust. Teadetebüroo on aidanud ühtlasi ka neid isikuid, kel side omastega kodumaises ulatuses on katkenud. Keskkorralduse juures töötab ka juriskonsult, kelle kaudu toimub puudustkannatajaile õiguslik nõuanne ja abistamine.

Keskkorralduse hoone ülemisel korral asetseb

eriline büroo „Võitlusse hävinguga",

kelle organiseerimisel toimub praegu toidujäätmete kogumine loomatoiduks, samuti selleks kogumisnõude kogumine, vastav selgitustöö elanikkonna hulgas jne.

Ringkäigul astuti suure saali, kus parajasti oli käimas loeng mehaanika alal. Selgub, et ERÜ 9. sektsioon, mille ülesandeks on hoolekanne noorsoo eest, on korraldanud mehaanikute kursused. Samuti on käimas autokooli juures kursused keskküttekütjate ettevalmistamiseks. Sektsioon juhib peale autokooli veel kaht lastekodu, milledest üks asetseb Aasperes ja teine Murastes.

ERÜ hoones, Nigulliste tn. 12,

alustas hiljuti tööd polikliinik,

mis võimaldab arstiabi väikese tasu — 30 riigipenni — eest, kuna kommunistide terrori ja sõjaolukorra läbi kannatanud saavad seal arstiabi täiesti tasuta. Polikliiniku külastajate arv kasvab iga päevaga ning polikliinikus töötab juba üle 20 arsti. Vastuvõtuaeg on esialgselt ainult kella 12—14, kuid tegevuse laienedes hakatakse edaspidi haigeid vastu võtma ka õhtupoolikuti.

Ka ERÜ teises hoones, Aia tn. 12, keeb igal majakorral vilgas tegevus hommikust õhtuni. 8. sektsioonis, kelle tegevuse raamides toimus aktsioon „Ema ja laps" ning samanimeline näitus, toimub nõuanne emadele. Sama sektsioon on organiseerinud emadekooli, kaks internaati maalastele, kes Tallinnas koolis käivad, ja lastekodu.

TALLINNA LINNAKOMISSAR ERÜ HOONES. Pildil vasakult paremale Tallinna linnakomissar dr. W. Mentzel, ERÜ keskkorralduse direktor J. Nyman, Ordensjunker Apfelbach, ERÜ 8. sektsiooni nõunik pr. Aarandi seletusi andmas ja ERÜ abipresident san.-kindralmajor dr. H. Leesment

Hoone ülemistel kordadel töötab õmblustöökoda, mis annab püsivalt tööd sõjas ja kommunistliku terrori all kannatanud naistele. Samuti toimub seal

lõngade väljajagamine rindesõduritele sokkide kudumiseks.

Hoone alumisel korral asub puudustkannatajaile kogutud igasuguste esemete ladu, kus on näha virnade ja riiulite kaupa igasuguseid esemeid — riietust, jalatseid, tarbimisabinõusid, köögiriistu, söögiriistu jne.

Klassiloterii osakonnas kuuldub, et klassiloteriipiletid on kõik läbi müüdud, mis tõendab osakonna edukat tegevust. Loterii pileteid on võib-olla veel järel ainult üksikuis müügikohtades. Samas hoones asub ka raamatute kogumise aktsiooni keskus, mille kaudu on seni kogutud juba üle 40.000 raamatu. Neist raamatuist on kavatsusel rändraamatukogude koostamine.

Edasi külastas linnakomissar veel küüditatud ja kadunud eestlaste registreerimiskeskust (ZEV) Lai tn. 13, kuhu on üle kogu maa kogutud andmed 61 000 küüditatud ja kadunud eestlase kohta ning sisse seatud vastavad kartoteegid.

Eri tuba selles keskuses

sisaldab riideproove nende kommunistide poolt mõrvatute riiete küljest, kellede isikuid pole seni veel suudetud selgitada, kui ka laipade vaatlusprotokolle. See on keskuse „õuduste tuba".

ERÜ tõlke- ja nõuandeamet ning keeltekursused asuvad Kinga tn. 8. Seni antakse ka igasugust juriidilist ning majanduslikku nõu. Lõpuks külastas linnakomissar ka õdedekooli internaati Pärnu mnt. 104. Õdedekoolis õpib praegu üle 60 õpilase, kes käivad ERÜ saalides loengul ning praktilisi õppusi sooritavad haigemajades.

Osaline ringkäik ERÜ Tallinna asutustes andis avara pildi ERÜ tegevusest. Peale Tallinna töötab veel üle kogu maa 15 ERÜ maa- ja linnakomiteed. Nende komiteede kaudu on peale palgaliste ametnike

tegevuses kaugelt üle 10 000 isiku vabatahtlike kaastöölistena

ERÜ laialdaste ülesannete täitmisel. Üle kogu maa hoolitseb Eesti Rahva Ühisabi praegu 13 205 perekonna eest, kellede ümmarguselt 40 000-st perekonnaliikmest on lapsi 24 000.

Briti kaotused asendamatud

Inglise admiral Tyrwhitt kinnitab, et laevastikul on „väga, väga raske aeg seljataga". — Inglise sõjaasjatundja kapt. Liddell Hart annab hävitava hinnangu Inglise strateegiale. — „Daily Mail" avaldab kiidulaulu kindral Rommelile

Genf, 4. 2. (DNB) „Timesi" teatel ütles admiral sir Reginald Tyrwhitt oma kõnes Leedsis, et Maailmasõjas 1914/18 oli Suur-Britannial kolm korda suurem laevastik kui praeguses sõjas. Lisandub veel asjaolu, et Inglismaa võitleb praegu vägevate vastastega. Üksi Jaapani laevastik on tugevam kui Inglise oma ja pealeselle on veel Saksa ja Itaalia laevastikud Inglismaa vaenlased. Tema, admiral, ei või enam sama lõbuga nagu 25 aasta eest laulda tuntud inglise laulu „Britannia rules the waves" („Britannia valitseb laineid"). Käesoleval ajal on inglise laevastiku sõjaõnn „üldse pisut longus oksal", sest laevastikul on seljataga väga, väga raske aeg ja kantud kaotusi ei saa nii kergesti asendada.

Amsterdam, 3. 2. (DNB) Inglise teadetebüroo järgi „Times" mõõnab, et Briti impeerium on käesolevas sõjas „juba mitu korda sunnitud olnud" territooriume loovutama. Ükski neist aga ei olnud niivõrd väärtuslik ja tähtis Inglise sõjapingutustele, nagu on Singapur, lisab leht.

Genf, 4. 2. (DNB) Ajalehes „Daily Mail" ilmus pealkirja all „Rommel, soomusmasinate kangelane" järgmist: Kindralkolonel Rommel on „teise Maailmasõja üllatus". Ei ole ime, kirjutab leht, et tema nimi on Saksamaal otse legendaarne, sest Rommel on soomusmasinate kangelane, kel on käesoleva ajani alati õnnestunud pääseda mitte ainult igast sõjalisest lõksust ja püünisest, vaid kes samal ajal annab veel löögi ja oskab otsekohe vastupealetungi alata. Leht kirjutab Rommelist, kes enne Põhja-Aafrikasse tulekut ialgi kõrbe ei olnud näinud, kui „kõrvesõjatehnika meistrist".

Stokholm, 4. 2. (Transozean) Tuntud Inglise sõjaasjatundja kapten Liddell Hart avaldab „Daily Mailis" terava arvustuse kogu liitlaste senisele sõjastrateegiale. Hart ei poolda üldist nõudmist pealetungisõja pidamiseks ja arvustab seega avalikult ka Churchilli senist strateegiat.

Hart ütleb, et liitlased nähtavasti toimivad põhimõttel, et pealetung on parim kaitse, ja lisab, et see põhimõte tegelikult ongi süüdi kõigis neis lüüasaamisis, mida liitlased pidevalt kannatavad. Demokraatlikud valitsused on nähtavasti unustanud, et enne kui nad üritaksid pealetungisõda, peaksid nad võimelised olema endid kaitsma. Nõnda oli see sõja alguses ja nii on see ka praegu. Esimesel sõjatalvel koondasid prantslased kogu oma jõu raskete suurtükkide valmistamisele, täiesti unustades, et sakslaste tagasilöömiseks on tarvis ka kergemaid relvi.

Sellele järgnenud sõjasündmused lõidki Inglismaal mulje, nagu oleks Prantsusmaa teinud vea, koondades oma jõud vaid kaitsele. Pealegi ta kaotas sõja ka sellepärast, et tal polnud Saksa pommituslennukite vastu välja panna küllaldaselt võitluslennukeid.

Sündmused Liibüas vahepeal juba on annud vastuse küsimusele, kas oli õige valmistuda pealetungile, selle asemel, et organiseerida niihästi Liibüa kui ka Singapuri kaitset. Kui oleks valitud viimane tee, siis oleks saadud Malaiasse saata mehhaniseerimata väeosi märksa rohkem, selle asemel, et nüüd saata Malaiasse vägesid, mida hädasti vajatakse Liibüas. Selleks, et Liibüas võita ja seda võitu kindlustada, tuleks valmistada tanke ja muid moodsaid relvi märksa rohkem. Kaitseks aga piisaks ka praegustest relvadest ja varustusest, kui seda otstarbekalt jaotada Liibüa ja Malaia vahel.

Liibüa sõjakäigu kohta Liddell Hart ütleb, et juba alguses oli teada, et pealetung oli väga riskantne. Liibüas kordus uuesti vaid see vana strateegiline tõde, et vasturünnakul on rohkem šanssе võiduks kui algrünnakul. Sündmuste kohta Malaka poolsaarel Hart ütleb, et poolsaart oleksid inglased saanud enda käes pidada minimaalsegi arvu sõjavägede ja varustusega ning et ka kindel võit Liibüas ei teeks tasa Singapuri kaotust.

„Läksime erilastepessa"

USA arvamised vägede saatmise kohta Iirisse

Genf, 3. 2. (DNB) Ühendriikide vägede maabumise puhul Iiris kirjutab „New York Sun" järgmist: „Oma vägede maalesaatmisega oleme puudutanud erilastepesa. Küsime nüüd, kas Ühendriikide valitsusel tõesti oli võimatu leida selleks mõnd teist kohta Briti saartel, sest siis me poleks sattunud tänastesse vaidlustesse. Võib ju küll olla, et „suur strateegia" siiski nõudis, et väed saadetaks maale nimelt Ulsteris ja mitte Sotis või Inglismaal. Seejuures aga pidanuks leitama ka tee, kuidas küsimust korraldada võimalikult vähese pahandusega kõigile asjaosalisile."

„Washington Post" ütleb muuhulgas: „De Valera näib oma keeldumises Iiri baaside kasutada andmise asjus Ühendriikide vastu olevat niisama kangekaelne nagu ta on Inglismaa vastu. Ühtlasi teatas ta valitsus ametlikult, et niipea kui Eirele üks sõdivaist poolteist kallale tungib, kutsub ta appi teise sõdiva poole.

„Atlandi föderatsioon", kuhu kuuluksid Ühendriigid, Inglismaa ja Iiri, tuleb pärast sõda aga niikuinii. Väikeste riikide totaalne ja võimetu suveräänsus pole tulevases maailma konstruktsioonis enam võimalik. Milleks võttagi endale liitriigiks niisugust, kes seejuures säilitaks suveräänsuse? Lõppeks on ju Ühendriikides palju rohkem iirlasi kui Iiris, ja nad kõik on Ühendriikide kodanikuseisusega väga rahul.

Sõja mõjud USA-s

Amsterdam, 4. 2. (DNB) Inglise teadetebüroo teatel tegi Londoni jõudnud Roosevelti erivolinik Harriman eile võrdlusi senise täiesti normaalse ja praeguse elu vahel Ühendriikides ja ütles: „Praegu on meilgi kõikjal tunda sõja mõju. Materjalid, mida varem paljud tööstused kasutasid, juhitakse nüüd vaid sõjatööstusse. Kui alles mullu Ühendriikides valmistati neli miljonit sõiduautot, on nende tootmine nüüd täiesti seisma jäänud.

Rahuldavaks arvas Harriman sünteetilise kummi valmistamise probleemi **lahendust Ühendriikides.**

SOOME SÕJATEADE

Helsingi, 3. 2. (DNB) Soome teisipäevases sõjateates üteldakse: Karjala maakitsuses hävitati üks vaenlase punker koos meeskonnaga.

Aunuse maakitsuses pandi üks vaenlase umbes kompanii tugevuse väeosaga ettevõetud rünnak meie tulega seisma.

Idarinne: Aunuse järve ääres ajasid meie väed laiali ühe umbes kompanii tugevuse vaenlase üksusa, kusjuures 30 meest langes ja ülejäänud põgenesid mitmesse suunda. Povenetsi ja Maanselkä ümbruses oli kohati mõlemapoolset tulevahetust. Ühe vaenlase väiksema üksuse katse grupeeruda ja edasi tungida tõrjuti tagasi. Idarinde põhjaosas teostati luureoperatsioone. Meie välisuurtükivägi hävitas mõningad vaenlase punkrid.

LÕUNA-AAFRIKA SÕJAS SOOMEGA!

Stokholm, 4. 2. (DNB) Nagu Inglise teadeteagentuur Kaplinnast teatab, võttis Lõuna-Aafrika senat vastu 18 häälega (7 vastu) kindral Smutsi esitatud ettepaneku, mis nõuab heakskiitu Lõuna-Aafrika uniooni sõjakuulutamisele Jaapanile, Ungarile, Rumeeniale ja Soomele.

Vastasrinde poolt esitatud ettepanek, milles nõuti Lõuna-Aafrika lahkumist Briti maailmariigist ja vabariigi väljakuulutamist, lükati 20 häälega 5 vastu tagasi.

Ameeriklased on võimetud Saksa allveelaevade vastu

Inglismaa ei saa enam kasutada Ameerika laevatehaseid

Berliin, 3. 2. (DNB) Täienduseks tänasele sõjateatele teatab DNB:

Saksa sõjalaevastik ja saksa õhujõud hävitasid jaanuaris 1942. a. 63 kaubalaeva kokku 400 600 brt-ga. Kuna uputatud laevaruumi kogutonnaaž tõusis 1941. aasta lõpuks 14 702 053 tonnini, siis koos jaanuarikuu tulemusega on uputatud vaenlase kaubalaevaruumi hulk ületanud 15 miljonit tonni. Seejuures ei hõlma need arvud nõukogude laevadekaotusi. Edasi tuleb silmas pidada, et ka kaubalaevade vigastamised on olulised. Sõjajõudude teade väljendab selgesti, et jaanuarikuus vigastati 28 kaubalaeva pommi- või torpeedotabamuste läbi. Ülekoormatuse tõttu venib laevatehaseis vigastatud laevade parandamine õige pikale, eriti nüüd, kus Põhja-Ameerika Ühendriigid ise oma laevatehaseid vajavad ega saa neid enam anda inglaste käsutusse. Jaanuarikuu uputustearvust langeb ainuüksi 56 laeva 367 000 tonniga saksa allveelaevade tegevuse arvele. Need tegutsevad mitmesuguseil meredel heade tagajärgedega. Nende operatsioonide raskuspunkt asus P.-Ameerika ja Kanada rannikul. Seal segati tunduvalt varustuslaevade liiklemist Ühendriikidest ja Kanadast Suur-Britanniasse kui ka Kesk- ja Lõuna-Ameerikast Põhja-Ameerikasse. Et need tagajärjed olid võimalikud, see tõendab, et USA julgestusabinõudest kuidagi ei jatku laevasõidu kaitsmiseks. Kuid ühtlasi tõendab see ka, et saksa allveejõududel oli võimalik, hoolimata tegutsemistest Vahemeres, Ida-Atlandis ja Põhja-Jäämeres, saata tegutsemisvõimelisi allveelaevu kaugesõitudele Lääne-Atlandisse. See fakt sunnib Ühendriike koondama Atlandisse rohkem laevastikuüksusi ja õhujõude laevaliiklemise julgustuseks kui seni. On aga väga küsitav, kas Ühendriigid suudavad oma idarannikul luua küllaldast kaitsesüsteemi, sest nende peajõud on seotud jaapanlaste rünnakute tõttu Vaikses ookeanis ja selle rannikul. Vahepeal kestab edasi briti varustuslaevanduse kahjustamine vahenditus ruumis Briti saarte ümber, nagu seda täna näitab kolme prahilaeva (10 000 brt.) ja ühe valvelaeva uputamine saksa võitluslennukite poolt.

Üleskutse

Eesti rannavalve vajab tublisid ohvitsere, allohvitsere ja sõdureid. Registreerida Tallinnas, Pühavaimu tn. 1—2, III korral, kella 10—14. Isikud kaugemaist maakondadest võivad end registreerida ka kirjalikult, juure lisades avalduse ühes lühikese elulookirjeldusega.

Rannavalve juhatus.

EESTI VÄEOSA VÄRBAB VABATAHTLIKKE

Registreerida iga päev kella 9—16 A. Hitleri tn. 44.

Idarindel elav võitlustegevus

Juhi peakorterist, 4. veebr.

Sõjajõudude ülemjuhatus teatab: Idarindel elav võitlustegevus.

Võitluslennukid pommitasid möödunud ööl sadamaseadmeid Edela-Inglismaal.

Põhja-Aafrikas lööti ja paisati tagasi india väed, kes olid rakendatud inglaste taganemise katteks. Saksa võitlusõhujõud heitsid pomme sõidukite-kolonnidele Tobruki ruumis ja vaenlase materjaliladudele Mersa Matruhhi juures.

Jatkati õhurünnakuid lennubaasidele, õhutõrje seisukohtadele ja sõjalisile seadmeile Malta ja Gozzo saartel.

ROMMEL ARENDAB EDU

Rooma, 3. 2. (DNB) Sõjajõudude peakorter teatab: Itaalia ja saksa moto- ja soomusüksused tungisid, hoolimata vaenlase vastupanust, edasi ida pool Cirenet. Võitlusist võtsid osa õhujõudude üksused, kes pommitasid tagajärjekalt vaenlase toetuspunkte ja moonaladusid ning tulistasid kuulipildujatelega põlema mootorsõidukeid kui ka maapinnal seisvaid lennukeid.

Ebasoodsad ilmastikuolud ei ole pidurdanud saksa õhujõudude aktsioone ka Malta saare vastu. Lennuväljad ja sadamaseadmed olid korduvalt rünnakute eesmärkideks. Inglise lennukid teostasid möödunud ööl lende Napoli ja Palermo kohale, kus nad heitsid mõningaid pomme. On teatatud vaid tähtsusetust kahjust. Palermos sai kolm isikut vigastada. Napolis rünnak ohvreid ei nõudnud.

Uusi Rüütliristi kavalere

Berliin, 2. 2. (DNB) Juht annetas Raudristi Rüütliristi kolonel Eberhard von Kurovskile, ühe armeekorpuse staabiülemale, ja kapten Hugo Schimmelile, ühe jalaväerügemendi pataljoniülemale.

Mida Venemaa nõuab?

Karunahajagamisel langeksid taas enamluse rüppe ka Balti riigid

Stokholm, 4. 2. (DNB) Bostoni ringhäälingusaatja toob kinnituse, et Inglise välisministri äsjase külaskäigu puhul Moskvasse on Nõukogude Liit esitanud mitmesuguseid nõudmisi. Ameerika ringhäälingusaatja järgi Nõukogude Liit nõudis, et tulevasel piiritõmbamisel Bessaraabia ja Bukoviina jääksid Nõukogudele ja et Nõukogude Liiduga uuesti liidetaks ka kolm Balti riiki.

Pealeselle nõudis Nõukogude Liit oma kaubalaevadele vaba läbisõitu Dardanellidest, ühtlasi tunnustades Inglismaa ülemvõimu tarvidust Vahemeres.

*

Amsterdam, 4. 2. (DNB) Inglise teadeteagentuuri andmeil nimetati ülemnõukogu, kommunistliku partei keskkomitee ja rahvakomissaride nõukogu otsusega väliskaubanduse rahvakomissar Mikojan ja rahvakomissariaadi asepresident Voznesenski Nõukogude riigikaitsekomisjoni liikmeiks. See Stalini juhtimisel töötav komisjon on vastutav üldise sõjajuhtimise eest.

Kogu elanikkond küttekriisi lahendama

Linnades ja maal võidakse metsatöödele kasutada töövõimelisi mehi kuni 12 päevaks ja neid, kel ei ole kindlat teenistust, 24 päevaks

Metsatöölistele antakse toidu lisanorme, paberosse ja viina külma vastu

Riigimetsade valitsus on koostanud raiekava, mille järgi Majandus- ja Transpordidirektooriumi poolt juhitava küttekriisi lahendamise aktsiooni raamides tuleb veebruari- ja märtsikuudes riigimetsadest töötlemisele 1,5 miljonit tihumeetrit metsa. Sellest kogusest valmistatakse küttepuid kuni 1,2 milj. ruumimeetrit, kuna ülejäänud osa läheb mitmesuguseks tarbepuuks.

Eesti tegelikud vajadused 1942./43. a. kütteperioodil on aga märksa suuremad riigimetsade valitsuse raiekavas ettenähtud kogustest. Kogutud andmete järgi vajatakse eeloleval kütteooajal küttepuid 1,42 milj. ruumimeetrit, kütteturvast 260 000 t, turbabriketti 35 000 t, põlevkivi 415 000 t ja kivisütt 75 000 tonni. Nende koguste juures on jäetud arvestamata talupidajate poolt omatarbeks toodetavad küttepuud, samuti põlevkivitööstuste ja Kunda tsemendivabriku poolt toodetav ning nende tööstuste omavajadusteks määratud põlevkivi ja ka raudtee küttevajadused peale küttepuude osa. Kuna riigimetsades toodetav küttematerjal seega ei suuda katta kõiki küttevajadusi, peab puuduv osa küttepuid turule tulema erametsadest, mis nüüd on talupidajaile tagasi antud.

Küttepuude valmistamine riigimetsades algab hoogtöö aktsiooni korras 10. veebruaril ja lõpeb märtsi viimse päevaga. Selle aja jooksul rakendatakse üle maa raietöödele pidevalt 15 263 töölist, kes veebruaris peavad metsatöödel viibima 15 ja märtsis 25 tööpäeva. Seejuures on igale mehele päevanormiks ette nähtud 1.5 tihumeetri metsamaterjali valmistamine. Ühtlasi on küttekriisi lahendamise aktsiooni plaanikindlaks teostamiseks määratud igale maakonnale kindlad normid.

Kuna paljudel tuleb metsatöödel viibida kodukohast kaugemal asetsevais piirkonnis, siis on õigeaegselt tehtud ettevalmistusi ka metsatööliste korteriküsimuste lahendamiseks. Metsatööliste kasutada jäävad kõik riigimetsade valitsuse elamiskõlblikud barakid, samuti paigutatakse töölisi suuremal hulgal ümbruskonna taludesse. Taludesse majutamist korraldavad kohtadel vallavanemad.

Küttekriisi lahendamise aktsiooni alguse puhul võib ekslikult vahest tekkida arvamisi, et küttepuude ülestöötamise kui ka veo alal jäävad ainsaks raskuste kandjaiks talupidajad. Säärane arvamine oleks aga täielikult väär. Majandus- ja Transpordidirektoorium rõhutab veelkordselt, et küttekriisi lahendamisele tõmmatakse ühtlaselt kogu elanikkond. Nii tuleb ka linnades asutuste ja ettevõtete töötajail asuda metsatöödele korras, nagu see on ette nähtud Majandus- ja Transpordidirektooriumi poolt juba teatavaks tehtud korraldustes.

Kütuse valmistamist juhtiv keskus

Eesti kindralkomissari ja Eesti Omavalitsuse otsusele, millega Majandus- ja Transpordidirektooriumile ülesandeks tehti küttematerjali valmistamise hoogtöö juhtimine, on majandus- ja transpordidirektor dr. A. W e n d t i isiklikul algatusel kohe järgnenud vastavad ettevalmistused. Lühikese ajaga on Majandus- ja Transpordidirektooriumis koostatud üksikasjalised kavad vajaliku küttepuudekoguse valmistamiseks, selleks vajalike inimeste värbamiseks, transpordi korraldamiseks ja metsa töötlejate ning veotöödele rakendatute varustamiseks kõige hädavajalikuga. Vastavalt nendele kavadele tuleb küttekriisi lahendamise aktsiooni teostamiseks kahe kuu jooksul rakendada meie ametkonnad, asutused, ühisused, ettevõtted, organisatsioonid, kogu töövõimeline elanikkond ja samuti veovahendid.

Nende ulatuslike ülesannete edukaks täitmiseks on Majandus- ja Transpordidirektooriumi poolt

loodud ülemaaline juhtiv organisatsioon,

mis on juba tööd alustanud keskuses kui ka kohtadel. Küttekriisi lahendamise aktsiooni organisatsiooni keskkorraldus asub Tallinnas Majandus- ja Transpordidirektooriumi juures. Vastavalt tööjaotusele teostab keskkorralduse üldist keskendatud juhtimist direktor dr. A. W e n d t, operatiivne juhtimine, eriti transpordi alal, on abidirektor M. T r u u s ö ö d i ja finantsala juhtimine abidirektor A. K e l l e r i ülesandeks. Teiste ülesannete täitmine aktsiooni juhtimisel on jagatud järgmiselt: tootmine — tööstusvalitsuse juhataja A. R a d i k, varustamine — kaubandusvalitsuse juhataja T. E n d r e, juriidiline külg — peanõunik A. M ä g i, propaganda ja selgitustöö — majanduslike uurimiste osakonna juhataja K. K o r n e l ja abijuhataja O. P i i r s a l u.

Küttekriisi lahendamise aktsiooni kohapealseiks juhtideks ja vastutuse kandjaiks

on maakondade maavanemad ja maakonnavabades linnades — Tallinnas, Tartus, Narvas, Rakveres, Pärnus, Viljandis ja Valgas — linnapead. Maavanemate instrueerimiseks toimus Majandus- ja Transpordidirektooriumis ülemaaline maavanemate kokkutulek, kus direktor dr. A. Wendt selgitas nende vastutusrikkaid ülesandeid ja suuri õigusi uue aktsiooni juhtimisel.

Maavanemail ja linnapeadel küttekriisi lahendamisel piiramatu võim

Maavanemail ja linnapeadel on küttekriisi lahendamise aktsiooni teostamisel piiramatu võim. Nad võivad käsutada kõiki oma tegevuspiirkonnas asuvaid Eesti Omavalitsuse ametiasutusi ning ametiisikuid ja teha nendele korraldusi. Korralduse mittetäitjad ja antud ülesannete lahendamisel nõrgaks osutunud ametiisikud võib maavanem või linnapea kohe asendada uutega. Samuti võivad maavanemad ja linnapead aktsiooni teostamise huvides teha korraldusi ettevõtetele, tööstustele, organisatsioonidele ja samuti kõigile kodanikele. Maavanemail on õigus oma võimu edasi anda alluvaile linnapeadele ning linnavanemaile ja vallavanemaile.

Iga maavalitsuse ja maakonnavabade linnade linnavalitsuste juures seatakse kiiresti ametisse küttekriisi lahendamise aktsiooni juht ja luuakse vastav büroo. Viimaste kaudu peab aktsiooni keskkorraldus alalist sidet ja annab kohtadele juhiseid. Kui maakonnas tuleb puudus metsatöölistest või veotöödeks vajalistest hobustest, tuleb sellest viibimata teatada aktsiooni keskkorraldusele, kes puudujäägi katteks püüab töölisi ja hobuseid saata teistest maakondadest.

Aktsiooni teostamiseks loodud ülemaalise organisatsiooni kiireks ning häireteta töölerakendamiseks korraldatakse

linnades ja maakondades vallavanemate ja metsaametnike kokkutulekud,

kus tööks üksikasjalisi juhiseid annavad Majandus- ja Transpordidirektooriumi vastavad ametnikud, kes eile ja üleeile selleks juba välja sõitsid. Nii saavad vallavanemad ja metsaametnikud põhjalikud juhised ka aktsiooni teostamise pisiasjus. Koha peal, linnades ja valdades, tuleb kõigil asutustel ja kodanikel küttekriisiga seoses olevaid küsimusi lahendada kohalike omavalitsustega, kellede juhtidele Majandus- ja Transpordidirektoorium paneb südamele, et nad oma ülesannetele suhtuksid tõsiselt ning erapooletult ja kohustused kodanike vahel jagaksid õiglaselt.

Miks on küttekriisi lahendamisel tarvilikud ranged abinõud?

Küttekriisi lahendamise aktsiooni teostamisel rakendatavad järsuilmelised korraldused saavad kõige paremini mõistetavaks, kui tutvuda metsa töötlemise senise arenguga.

Raietööde senine käik riigimetsades on olnud võimatult aeglane.

Lisaks algatus- ja organiseerimisvõime puudumisele on tekkinud ummikus suurt osa etendanud ka tööliste ja töövahendite puudus. Kuni 1. jaanuarini 1942. a. suudeti riigimetsades täita kõigest 9 prots. ja 15. jaanuariks 12 prots. kogu kavast. Seevastu oli varemail aastail samaks ajaks täidetud 40—45 prots. metsa töötlemise tööplaanist. Senise tempo jätkudes oleks kevadeks suudetud kavast täita üksnes kolmandik, mille tulemusena olukord järgmisel kütteperioodil võrreldunа praegusega oleks osutunud mitmekordselt raskemaks: meie majandus oleks laostunud ja kogu elanikkond oleks jäänud kütteta.

Selliste katastroofiliste väljavaadete taustaga arvestades on Majandus- ja Transpordidirektoorium otsustanud rakendada rangeid abinõusid küttekriisi vältimiseks. On koostatud üksikasjaline korraldus metsamaterjalide töötlemise ja hankimise kohta, millisest kavast küttekriisi lahendamise aktsiooni teostamisel kõrvalekaldumatult kinni peetakse.

Kes peavad hankima küttematerjale oma algatusel?

Korralduse tähtsamad ettekirjutused on järgmised:

Maal ja maakondadele allutatud linnades asuvad piimatööstused, jahu- ja saeveskid, villatööstused, piiritusevabrikud, savitoodetetehased, väiksemad tellisetehased, väiksemad lubjatööstused ning muud sellised

ettevõtted peavad kogu oma 1942./43. a. kütteooaja küttetarviduse hankima ise,

väljaspool riigimetsade valitsuse küttepuude toodangut. Nende käitiste juhatajad on vastutavad käitise õigeaegse varustamise eest küttematerjaliga. Sama kord kehtib ka riigimõisade kohta.

Riigimetsade valitsusel puudub võimalus varustada talupidajaid ja teisi valdade ning alevike elanikke 1942./43. a. kütteooajal valmis-küttepuudega. Neil tuleb küttepuid, hagu või kände mujalt muretseda või ise üles töötada. Küttepuude, hagude ja kändude ülestöötamine on võimaluse korral metsaülema loal võimalik riigimetsadest.

Kuna talupidajad on nüüd jälle oma metsa kasutajad, tuleb nendel oma metsa arvel kaasa aidata ka üldise küttekriisi lahendamisele. Selleks tuleb talupidajail, kes omavad kasutamiskõlblikku metsa, valmistada vähimalt üks ruumimeeter küttepuid iga kasutamiskõlbliku metsahektaari kohta ja puud turustada vallavalitsuse kaudu.

Maa- ja vallavalitsustel tuleb maal ja alevikes asuvate omavalitsusasutustele 1942./43. a. kütteooajal tarvilik küttematerjal lasta ise oma algatusel üles töötada või osta see talupidajailt. Kui see aga pole võimalik, tuleb vajalik küttepuude kogus jagada vallas asuvatele majapidamistele, kohustades neid tasu eest vastav hulk küttepuid riigimetsast üles töötama või müüma valmis-küttepuid tee ääre veetult. Vallavalitsus hangib vastava raieloa riigimetsast küttematerjali ülestöötamiseks, samuti määrab raietöö korra. Vallavanem on vastutav oma asutuste õigeaegse varustamise eest vajaliku hulga küttematerjaliga.

Ka linnad peavad omatarviduse eest hoolitsema

On tarvilik, et ka linnades asuvad ...tööstused ja ettevõtted ning elanike kollektiivid ja maal asuvad suuremad tööstused oma tarviduse piirides ja oma algatusel korraldasid kütte- ja tarbepuude ülestöötamist kas riigimetsast või mujalt.

Keskküttega elamute varustamine küttematerjaliga 1942./43. a. kütteooajal kindlustatakse ainult siis, kui nende üürnikud või valdajad on küttepuude näol muretsenud või lasknud üles töötada vähimalt 30 protsenti vajalikust küttematerjalist, ümber arvestatuna küttepuudele.

Kõik töövõimelised mehed metsatöödele

Ülejäänud ja riigimetsaülemate käsutusse jääva kütte- ja tarbepuidu ülestöötamiseks tuleb linnapeadel ja vallavanemail käsutada valdades ja linnades asuvad töövõimelised meesisikud töökestusega kuni kaksteist tööpäeva. Töövõimelised meesisikud, kes on kindla tööta, võidakse käsutada metsatöödele kuni 24 tööpäevaks. Metsaülemad võivad pikendada töökohustust kuni kuue tööpäeva võrra isikuile, kellede toodang metsatöödel on alla 75 prots. keskmisest. Käsutuse alla kuuluvad need isikud, kellede metsatöödel olek ei kahjusta talundi, ametiasutuse või ettevõtte töökäiku. Seejuures võetakse arvesse ka muud sunduslikud kohustused ja sõjaväevõimude korraldused.

Metsa ülestöötamise eest tasub riigimetsade valitsus üldisil alusel.

Metsa ülestöötamisele käsutatud isikud peavad kaasa võtma kõlblikud metsatööriistad, millede tarvitamise eest makstakse tasu. Tööriista metsatöödel kõlbmatuks muutumisel võimaldatakse hiljem uue muretsemine riigimetsade valitsuse tagavaradest esimeses järjekorras. Ainult eri juhtudel annab tööriistad kasutada riigimetsade valitsus. Töökohale mineku ja sealt tuleku aega ei loeta töökohustuslike tööpäevade hulka.

Tööliste ööbimiskohtade eest hoolitseb riigimetsade valitsus.

Maavanemail tuleb vallavanemate kaudu erametsade valdajailt muretseda andmeid, kes on nõus metsamaterjale müüma niihästi ülestöötatult kui ka ülestöötamata ja kui suures koguses.

Metsatöölistele toiduainete lisanorme

Püüdes kõigiti soodustada kiiraktsiooni korras metsatöödele rakendatud raietööliste ja hobusemeeste olukorda, on Majandus- ja Transpordidirektoorium korraldamas nende varustamist toiduainetega, tööriistadega ja muude tarvetega. Kaasa arvatud ka põllupidajad, antakse kõigile küttekriisi lahendamise aktsioonist osavõtvaile töötajaile päeva kohta lisanormina 700 g leiba või 500 g jahu, 120 g sealiha ja 20 g võid ning ühistoitlustamisel olevaile töötajaile päeva kohta veel 25 g kuivtoiduaineid.

Toiduainete lisanormid antakse välja ainult vastavate ostulubade põhjal, millede blanketid saadab Majandus- ja Transpordidirektoorium kõigile metsaülemaile. Ostulube saavad metsaülemailt isikud, kes vähimalt kolm päeva on pidevalt metsatöödel olnud.

Lisatoidunormide ostulubadega võidakse toiduaineid osta ka töötaja elukoha lähedusest ostukohast, kuhu töötajal end ise tuleb registreerida. Kuid

tõenäoliselt osutub suuremal määral vajalikuks, et toiduained metsaülemate-metsaametnike korraldusel veetakse töökoha või ööbimiskoha lähemasse kauplusse või töö asukohta metsa,

kus organiseeritakse toiduainete panipaik ja müügikoht. Neil juhtudel, kus läheduses ei leidu kauplusi ja müügikohti pole võimalik organiseerida, kirjutavad metsaülemad-metsaametnikud kokkuleppel vallavanematega ostuload välja lähemal asuvate talupidajate nimele. Talupidajad müüvad toiduaineid ostulubade vastu ja sel teel müüdud kogused võetakse arvesse talupidajate sundnormide arvestamisel. Toiduainete lisanormide müügi kõrval korraldatakse vajaduste ja võimaluste piirides ka metsatööliste ühistoitlustamist, tõmmates selleks kaastööle naisomakaitse. Ühistoitlustamispunktidele antakse lisaks kuivtoiduaineile võimaluse korras mõningal määral ka teed ja sahhariini.

Samaaegselt on Majandus- ja Transpordidirektoorium loonud

võimalused metsatööliste varustamiseks ka tööriistadega

ja muude tarvetega. Võimalused sel alal on aga tugevasti piiratud, kuna kommunistid lahkudes rüüstasid igasuguse varustuse tagavarad. On üldiseks põhinõudeks, et puulõikajad tulevad tööle oma tööriistadega ja oma veovahenditega. Reeterast, hoburauda, kabjanaelu, stolle, sepasütt, köit, ohjanööri ja hoburiistu saavad metsavedudest osavõtjad osta eesõigustatud lubade alusel, mida annavad välja vallavalitsused kontaktis kohalike veotalitustega ja metsaametnikega. Saagide ja kirveste ostmiseks antakse nende katkiminekul vallavalitsustest metsaametnike tõendusel ostuload, millede alusel neid tööriistu saab osta esimesel võimalusel.

Metsa- ja veotöödest osavõtnuile, kes vähimalt ühe nädala korralikult on töötanud, müüakse paberosse lisanormina esialgu vähimalt 25 tk. nädalas isiku kohta. Paberosse loodetakse müüa ka preemiana vastavalt ülestöötatud ja väljaveetud puude koguseleа. Samuti

varustatakse metsatöölisi ka viinaga kui vahendiga külma vastu.

Viina ostuluba antakse isikuile, kes vähimalt ühe nädala on töötanud, võimalikult igal laupäeval poole liitri peale. Küttekriisi lahendamise aktsioonist osavõtjad varustatakse võimaluse piirides ka presentsäärikutega ja presentkinnastega ning metsatööliste ööbimiskohad seebi ja esmaabivahenditega.

„Õppige tundma töö õnnistust"

Sõja võidurikka lõpuga saab meie elu jälle mõtte ja eesmärgi

Nagu meie eilses lehes märkisime, toimus Pärnus 3. veebruaril piirkonnakomissar H. Riekeni ametisseseadmise aktus, mida juhtis kindralkomissar K.-S. L i t z m a n n isiklikult. Aktus toimus Endla teatris ja linn oli sel puhul lipuehtes, kus eesti rahvuslippude kõrval lehvis ka haakristilippe.

Teater oli täidetud viimse kohani. Sissejuhatuseks mängis Endla orkester pidulikku muusikapala. Selle järele asus kõnetooli kindralkomissar L i t z m a n n. Tema kõne tõime eilses lehes. Järgnevalt kõneles piirkonnakomissar H. R i e c k e n, kes ütles järgmist:

„Härra kindralkomissar! Andsite mulle üle Pärnu piirkonnakomissari ameti, mis hõlmab Pärnu ja Viljandi maakondi.

Tänan teid südamest selle usalduse eest. Kui mind Idaterritooriumile tööle kutsuti, siis oli mul sooviks tulla — Pärnu. Minu tänase ametissemääramisega teie poolt, härra kindralkomissar, on see soov täitunud.

Annan teile lubaduse rakenduda tööle kõigi oma võimetega, et täita mulle usaldatud ülesanded nii, nagu teie seda minult ootate. Näen oma ametit suure kohustusena, mis täidab mind täielikult. Niipalju kui seisab minu võimuses, püüan ma teha kõik, et ka Pärnu piirkond teie kindralkomissariaadis täidaks oma osa sellest ülesehituse programmist, mille olete selle maa kohta püstitanud.

Eesti mehed ja eesti naised! Varsti möödub juba 2 kuud ajast, kui asusin siia tööle. Kuigi mul rohke töö tagajärjel pole võimalust olnud teiega lähemalt tutvuda, teate siiski, et sellest ajast alates, kus saksa sõjavägi vabastas teid kommunismi ikkest, on Saksa valitsus eduga töötanud, et

kindlustada teile ja teie maale jälle kord ja rahu.

Seejuures seisame sageli raskete probleemide ees, aga kõik nad on ületatavad. Ja on endastmõistetav, et meie, kes me seisame võitlevate vägede taga, püüame teha kõik, et meil poleks vaja häbeneda rindesõduri ees. Ükski meist ei kaota palju võidule kaasaaitamisega, võidu läbi aga võib võita kõik. A l l e s s e l l e s õ j a v õ i d u r i k k a l õ p u g a s a a b m e i e e l u j ä l l e m õ t t e n i n g e e s m ä r g i. Seepärast ei saa iialgi tulla küsimusse, et teie, minu eestlased, veel vähem meie, sakslased, poolele teele jääme seisma ja oma tööpingel laseme lõdveneda.

Tahan ütelda veel üht Pärnu piirkonna kohta. Siin on olemas häid põllu- ja metsamajanduslikke, samuti tööstuslikke eeldusi ülesehitamiseks. Mõlemas maakonnas, eriti aga Viljandimaal, on sõja läbi hävitatud palju, mis tuleb tingimata uuesti üles ehitada.

Õnneks ei ole tööstused Pärnu piirkonnas mitte nii palju kannatanud

kui üksikutes teistes Eestimaa osades. Nii näiteks on terveks jäänud piirkonna suurim tekstiilvabrik ja see töötab veel praegu 450 töölisega. Siinkohal tohin ma veel nimetada, et sama tekstiilvabrik oli see, mis varustas Eestimaa pealinna Tallinna elektriga kuni detsembrikuuni möödunud aastal, kuna Tallinna elektrijaam purustuse tagajärjel ei suutnud tegutseda.

Tähendatud tööstuse kõrval on piirkonnas: 5 tekstiiltööstust umbes 1200 töölisega, 3 nahatööstust 113 töölisega, 3 metallitööstust 280 töölisega, 6 tööstust puu ümbertöötamiseks (mööblitööstused, saeveskid, tikuvabrik) 543 töölisega, 8 toiduainetetööstust 846 töölisega, neist 212 töölist Pärnu Kalakesuses, 169 töölist uuesti ülesehitatavas Võhma eksporttapamajas Viljandimaal.

Peale loendatud tööstuste on piirkonnas veel suur arv väiksemaid käitisi mitmesuguseist tööstusharudest, nagu näiteks suusatööstused, suuremad sadulsepatöökojad, aiaärid jne.

Töötavate isikute arv piirkonnas, kaasa arvatud põllumajanduses töötavad perekonnaliikmed, ulatub 85 000-ni.

Üldist tööseisukorda võib tunnustada heaks. Praegu on registreeritud tööta töölisi 100 meest ja umbes 800 naist. Tõenäoliselt needki arvud kaovad, kui algavad varakevadised põllutööd. Sõjavange on aga piirkonnas tööl umbes 2100 meest.

Kui võtan arvesse eesti rahva tunnustatud võimed, ta valmisoleku, ta arusaamise aja raskusist, siis olen veendunud, et

oleme Pärnu piirkonnas kõigi raskuste isandaiks.

Siinjuures ma ei taha jätta kasutamata juhust ütelda oma suurim tänu senitehtud töö eest oma piirkonna sõjaväelistele valitsustele — mõlematele kohalikele komandantidele Pärnus ja Viljandis. Nagu ma olen võinud veenduda, on mõlemas maakonnas kohalike komandantuuride poolt soetatud rahvaga usaldusvahekord, mis mu tööd palju kergendab. Neil olemasolevail alusеil peame edasi töötama ja selleks kutsun mina teid, eesti mehed ja eesti naised, üles. Õppige tundma töö õnnistust.

Otsustavad ei ole mitte sõnad, vaid otsustavad on ainult teod.

Meie jaoks leidub ainult üks suur eeskuju, see on Juht Adolf Hitler, teie maa vabastaja, kes sellega on saanud teiegi juhiks. Kommunism oleks purustanud teid ja meid. Juht nägi seda ette ja võttis oma õlgadele raskeima ülesande, mis ajalugu iial ühele riigijuhile on pannud: vabastada Euroopa kommunistlik-plutokraatlikust ikkest.

Oma töös ja toiminguis tahame vaadata oma Juhile ning järgneda ta mõtteile ja käskudele.

Tõuseme ja tervitame Juhti."

Järgnes hümn, mille järele kindralkomissar ühes saatjaskonnaga marsibelide saatel lahkus.

Riigitööteenistuse aktus Tehnikaülikoolis

Tööteenistuse koolist läbikäinud noored rakendatakse tagasi tulles tööle meie kodumaa kasuks

Kesknädalal, 4. veebruaril, toimus Koplis tehnikaülikoolis riigitööteenistuse selgituskoosolek noortele tehnikaüliõpilastele ja tehnikaülikooli sisse astuda soovijaile. Kõneles ülemfeldmeister Taubert teemal „Saksamaa ja tööteenistus".

Selgituskoosolekule tehnikaülikooli füüsika-auditooriumi kogunes noori arvukalt, kes suure huviga jälgisid ettekannet, milles anti põhjalik ülevaade tööteenistuse mõttest ja selle tegelikust rakendamisest.

Kõneleja tähendas, et tööteenistus võimaldab eesti noorusele näha Saksamaad ja teda õppida tundma ning armastama, et hiljem tagasi tulles kõike seal nähtut siin oma kodumaa kasuks rakendada. Lisaks aitab tööteenistus kaotada ühiskonnast klassivahesid, milledest kujunes välja klassivaen ning marksistlik vaenuõpetus, mida ka eesti rahvas oma nahal on saanud tunda.

Seejuures ei taotleta tööteenistuses tööd ainult töö enese ja selle tulemuste pärast, vaid peamiselt selle mõtte tundmaõppimiseks, mis töö tunnistab ühiskonnas ta üksikute liikmete sidujaks ning ühendajaks. Ligemalt selgitas kõneleja tööteenistuse tehnilisi üksikasju ja rakendamist, lõpetades oma ettekande sõnadega:

„Kui praegu eestlased ja sakslased ühiselt võitlevad kommunistliku vaenlase vastu, siis palun mõtelda nendele tuhandetele saksa sõduritele, kes tööteenistuse koolis on õppinud olema vaprad ja truud ning, kui tarvis, oma elu ohverdama mitte ainult oma kodumaa, vaid täna juba kogu Euroopa eest!"

Ettekanne tõlgiti eesti keele ja võeti noore kuulajaskonna poolt vastu suurte kiiduavaldustega.

RIIGITÖÖTEENISTUSE AKTUS PAIDES

Teisipäeval toimus Paides tööteenistuse aktus, kus kõnelesid ülemtööjuht K o c h ja ülemfeldmeister dr. G r a u p n e r. Muusikalise osa eest hoolitses Königsbergi ringkonnaorkester. Ettekanded kui ka filmidemonstratsioon sai pealtvaatajaskonna poolt suure menu osaliseks. Esitati filmid „Meie võidame uut maad" ja „Riigitööteenistus Nürnbergi parteipäeval". Aktusest osavõtjaid oli 600 inimest.

Miks?

Algus 1. lk.

Tegelikult aga kujunes asi hoopis teisiti. Mingit tulemust rootslaste poolt ei saavutatud, küll aga asusid tšekistid küüditama ja vahistama neid rannarootslasi, kes õhutasid siin rootslaste ümberasustamise mõtet ja tegid tegelikke eeltöid nimekirjade koostamises.

Suur osa Eesti rannarootslaste paremaist jõududest on teadmata kadunud, ja kes neist veel vene vanglais või koonduslaagreis elavad, mõtlevad vist kibestusega neile petlikele lootustele, mida varem neile ümberasustamiseks anti. Võibolla oleksid paljud neist kaotustest jäänud tulemata, kui Rootsist mitte ei oleks välja antud sääraseid veksleid, mida ei suudetud lunastada. Vali e i t a v seisukoht olnuks kasulikum kui ebamääraste lootuste õhutamine.

Nüüd säilitab Rootsi endiselt oma erapooletuse, jutlustab humaansusest ning rahvaste vendlusest, ja seetõttu on kommunistidel Rootsis ka seaduslik õigus tegutsemiseks. Kuidas seda kõike hinnata ning missugusele teele see võib Rootsi viimaks viia, selle kohta on arvamisi esitatud juba kogu kultuurses Euroopas seevõrra rohkesti, et meil ei ole siin enam palju lisada.

Rootsi poliitikas ja avalikkuses on osutatud vene kommunismile mitmeti võõrastamapanevat vastutulelikkust. Rootslased peaksid aga ise mõistma, et see poliitika ei ole suutnud vältida isegi rootslaste endi rahvuskaaslaste hävitamist punase imperialismi poolt ega ole ka suutnud kergendada kodudest äraviidute edaspidist saatust. Või ei ole nende saatuse kergendamiseks tehtud küllalt tõhusaid k a t s e i d k i?

Kui neid katseid aga siiski on tehtud ja need tagajärjetuks osutunud, — siis miks ei otsita Rootsi pool u u s i poliitilisi suundi, mis senisest paremini suudaksid tagasi tõrjuda maailmale pealetikkuvat punast lainet?

Rootsi hakkab mõistma kommunismiohtu

Praost H. Põhl tutvustas rootslastele kommunistide hirmutegusid Eestis

Neil päevil saabus Eestisse tagasi rootsi praost Hjalmar P õ h l, kes viibis mõnda aega Rootsis, korraldades seal loenguid ja jumalateenistusi. Praost Põhlile, kes välismail esindab Eestis elutsevaid rootslasi, on langenud ülesanne tutvustada väljaspool Eestit kõiki ringkondi nende kaotustega ja kannatustega, mida kommunistlik vägivald on saatnud meie kodumaale ja mida nii eesti kui rootsi rahvas Eesti maaalal on pidanud läbi elama.

Kuna välismaa ringkonnis paiguti puudub selge kujutlus kommunismi hirmutöist, aitab selgitustöö kaasa selleks, et igakülgselt valgustada kommunismi õiget lõusta. Selles mõttes on praost Põhli peetud loengud ja jutlused äratanud Rootsis suurt huvi kui ka kaastunnet meie kodumaa senistele läbielamistele. Ka Rootsis hakatakse lõpuks mõistma kommunismi hukutavat olemust.

Rootsis on tähelepanu äratanud ka rootsi praosti avalik kiri Canterbury hiljuti ametist lahkunud peapiiskopile, kelle esinemine kommunismi kasuks laiab Rootsi riigis teravat hukkamõistmist. Kõik ringkonnad, nii kiriklikud kui seltskondlikud, suhtuvad Inglise end. ülemvaimuliku hoiakule eitavalt. Välismail valitseb kindel arvamine, et peapiiskopi ametist taandumine ei toimunud vaimuliku kõrge vanuse tõttu, vaid ta oli seda sunnitud tegema ta senise kirikupoliitika ilmse hukkamõistmise pärast anglikaani kiriku ja kogu kultuurse maailma poolt.

Eesti kirikliku ja usulise elu kaotuste kohta kommunismi ajal on praost Põhl kogunud andmeid ja ülevaateid kohapealseist allikaist ja on koondanud need brošüüri, mis lähemal ajal ilmub rootsi keeles ja on mõeldud levitamiseks rootslaste keskel. Eriliselt on pühendatud tähelepanu just rootsi vähemusrahvusele, kes enamlaste ajal pidi raskeid kaotusi läbi elama.

Eesti rootslaste kaotused kommunistide ajal on võrdlemisi suured. Umbes 300 inimest on ära viidud ja mobiliseeritud. Ka rootsi koguduste juhtivaid tegelasi on tabanud sama saatus. Nii on ära viidud Tallinna koguduse esimees Linkquist ja juhatuse liige Westerblom, rootsi end. rahvussekretär N. Blees, Vormsist kohalik tegelane Gärdström, Ruhnust juhatuse liikmed Björk ja Österman jmt.

Rootsis, kus praost Põhl viibis mõnd aega ametiülesannetes, valitseb kindel usk, et kommunismi võim murtakse kord lõplikult. Selleks pakub Rootsi oma materiaalset abi ka naabermaale Soomele. Eeloleval aastal tahab Rootsi võtta oma hooldamisele ligi 100 000 soome last, pakkudes neile peavarju ja ülalpidamist. Nii on Rootsis tunduvalt märgata suurt poolehoiu tõusu Soomele, kes peab võitluses kommunismi vastu tooma suuri ohvreid.

Eestist kogutud suusasaapad kohe rindele

ETK-l on praegu käsil Majandus- ja Transpordidirektooriumi ülesandel aktsiooni korras sõjaväele ostetud suusasaabaste Tallinna koondamine, mille lõppedes suusasaapad kohe rindele saadetakse. Arvestades suusasaabaste vähest levikut, on Eesti elanikkond ka selle aktsiooni kordaminekuks võimaluste piirides kaasa aidanud. Loomulikult ei jõutud suusasaabaste kokkuostul seesuguste rekordarvudeni nagu talvriietusesemete aktsiooni puhul, kuid ometi on võimalik Eestist saadud suusasaabastega varustada mõnesid suusaüksusi. Rööbiti müügiga kasutasid paljud kodanikud võimalust ka suusasaabaste tasuta annetamiseks. Üksikud kodanikud annetasid ka muid tugevaid jalatseid ja sokke.

Tulevane rahu olgu vaba vihkamisest

Soome president Risto Ryti avas eduskunna istungijärgu

Helsingi, 3. 2. (DNB) Täna avas riigipresident Risto Ryti Soome eduskunna 1942. a. istungjärgu esimese töökoosoleku ja andis jumalateenistusele järgnenud kõnes täpsema ülevaate praegusest poliitilisest olukorrast. Sissejuhatuses märkis president, et Soome eduskund esmakordselt oma ajaloo kestel tuleb samal valitsusperioodil neljandat korda kokku. Praegust eduskunda võib nimetada tõeliseks sõjaeduskunnaks, sest alates ta esimesest istungijärgust on Soome pidanud sõda, välja arvatud vaid lühike vaheaeg.

Edasi kõneles Ryti Soome välispoliitilisest olukorrast, Nõukogude kallaletungist ja tähendas, et

Nõukogude Liit ka pärast Moskva diktsatrahu püüdis Soomet kohelda vasallriigina ja segada end Soome sisemistesse asjadesse.

Versailles' rahu ei olnud võimeline looma, ütles Ryti edasi, ei kindlat rahuõiguslikku olukorda ega mõjukat võimu rahvusõiguse kaitseks. Heaks näiteks on Nõukogude Liidu talitusviis Soome, Balti riikide ja Rumeeniaga. Nähtub, et neis olukorris rahvaste õigus on vaid rusikaõigus. President kutsus üles soome rahvast säilitama praeguses olukorras külma verd, hoiduma tundeist ning tujukaist mõtteist ja arvestama ainult tõsiasjadega. Kõrvale jättes hetkelisi arvestusi, peab Soome kõikumatult kinni pidama õiguse ja au nõudeist.

Riigipresident tähendas, et kõikjal ilmneb imestamapanevai määral positiivset hoiakut ja sügavat arusaamist Soome püüdeist ja raskusist.

Iseäralise rahuldustandega võib nimetada Saksamaa kui ka Rootsi, Taani, Itaalia, Šveitsi ja Ungari sümpaatiat ja abivalmisolekut majanduslikui alal.

President RYTI

Meie ajaloo kestel pole meil olnud peale Venemaa ühtki vaenlast, kes oleks katsetanud sõjaga meie maad vallutada. Venemaa on aga selle sihiga pidanud umbes 25 sõda meie vastu. Ka tuevikus pole meil vaja kustki mujalt vallutamiskatseid karta.

Ryti nõudis, et soome rahvas „Soome kriitilise kaitseajajärgu" 1939/40 Talvesõja valminud, vaimse pärandi peab säilitama ka praeguses tõrjevõitluses, mida Soome peab koos Saksamaaga ja ta liitlastega kallaletungiva kommunismi vastu. „Võitluse, mille sihiks meie poolt on meie riigi kindlustamine," toonitas president, „peab nüüd viima võidurikka lõpuni, sest kommunism on ikka veel meile ja kogu Euroopale suurim hädaoht." Ryti ütles siis, et nagu Edeni ja Stalini viimastest läbirääkimistest selgub,

Ei ole Briti välisministril Stalini programmi suhtes nähtavasti mingeid lahkarvamisi.

Nõukogude-Inglise sobimused Euroopa olukorra määramise üle näitavad, mida kommunistid taotlevad ja millega Inglismaa teiste arvel nõus on.

President Ryti kirjeldas siis Soome suhteid Rootsi ja Saksamaaga ning toonitas, et Soome on jaganud 650 aastat ühist saatust Rootsiga ja on Rootsiga arvukate sidemetega seotud. Saksamaa on ainus suurvõim, kel on idas samad huvid nagu Soomelgi. Ühtlasi on temal idas võimalus mõjukalt Soomet aidata. Siia lisandub asjaolu, et Soome on Saksamaaga juba sajandeid südamlikus kultuurilises ning majanduslikus vahekorras. Nii on loomulik igas olukorras Saksamaa ja Soome relvavendlus imperialistliku kommunismi vastu.

Kõne lõpus ütles president Ryti, et Versailles' sundrahulepingu tingimused olid dikteeritud vihkamisest ja kättemaksust.

Soome tahab loota, et meestel, kes pärast praegust sõda otsustavad rahutingimusi, õnnestub vabana kättemaksuihast ja vihkamisest luua õiguslik olukord, mille kaitsel ka väikerahvad võivad kartuseta ning hädata elada ja töötada.

Siis kuulutas president eduskunna avatuks. Eduskunna juhataja Hakkila oma lühikeses sõnavõtus presidendile kriipsutas alla mõningaid ta ütlusi ja toonitas, et Soomele peab jääma ta vabadus ning iseseisvus.

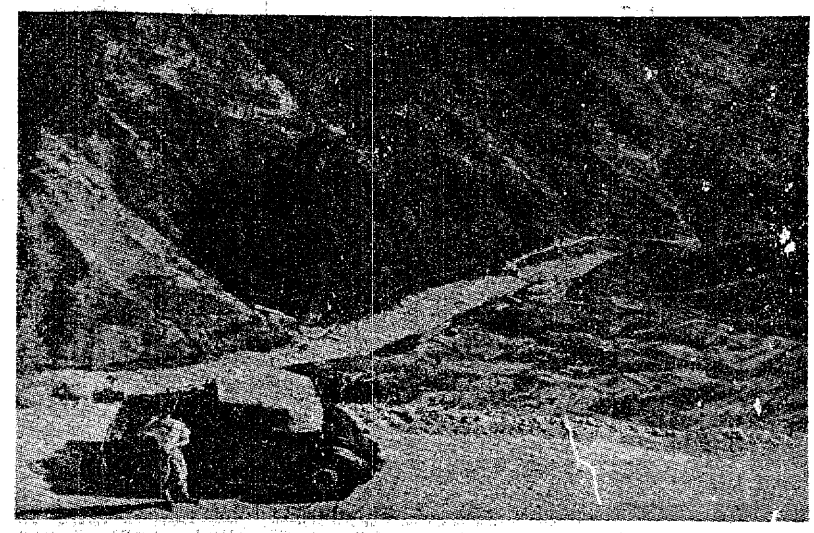

Üle selliste mägede kulgeb Birma tee. Järsud kurvid ja tõusud ning langused on tavalised igal kilomeetril

SINGAPUR LEEKIDES

Kaitse tõmbub koomale. — Ringhäälingusaatja vaikis. — Kindlus purustatakse õhust

Tokio, 4. 2. (DNB) Singapur on mitmes kohas leekides, teatas eile hommikul „Tokio Asahi Simbuni" kirjasaatja. Luurelendurid olevat märganud, et tammitee Johore-Bahru ja Singapuri vahel on veelgi rohkem purustatud. Vaenlase poolt õhku lastud kohad, mis varem olid vaid 26 m laiused, on nüüd uute plahvatuste läbi laienenud umbes 46 meetrini. Singapuri sõjasadamas pole enam näha ühtki sõjalaeva, küll aga on saarekindlusest lõuna poole koondatud umbes 20—25 sõja- ja transportlaevast koosnev laevastik.

Tokio, 4. 2. (DNB) „Asahi Simbunile" teatatakse Bangkokist, et Singapuri ringhäälingusaatja oöl vastu 2. veebruari etteteatamata järsku katkestas oma saated ja pole neid enam jatkanud.

Šanghai, 4. 2. Kilastades Johore-Bahru juures peatuvaid jaapani vägesid, kes pärast 55 päeva kestnud marssimist ja võitlusi Malai džungleis alles nüüd on saanud pikema puhkepausi, kuulis Domei agentuuri kirjasaatja ühelt jaapani haavatud komandörilt, keda ta väeosa kandis kanderaamil kaasas, lähemaid üksikasju jaapani sõdurite suurtest saavutustest ja vastupidavusest Malaka sõjakäigus. Suurimaks vaenlasiks sõdureile olid kuumus ja veepuudus, jutustas komandör. Nälga ja janu tuli kustutada ananastega. Jaapani võitude kiirus tulevat panna eeskätt jaapani väeosade liikuvusele, kuna nad vaenlase sammudest alati ette jõudsid.

Bataaviast teatatakse, et seal ollakse suures mures Singapuri saatuse pärast. Kardetakse, et inglased kindluse loovutavad. Bataavia sõjaväeliste ringkondade arvates omandaks siis kogu Vaikse-ookeani-sõda Jaapanile otsustavalt soodsa pöörde. Seepärast oldavat Hollandi-India ringkonnis täielikult vastu mõttele, et tuleks välja taganeda Austraaliasse. Sest jaapanlasi välja ajada neist piirkonnist, mis nad kord vallutanud, on väga raske, üteldakse Bataavias.

Stokholm, 3. 2. (DNB) „Chicago Daily Newsi" Londoni kirjasaatja märgib, et Jaapani strateegia eesmärgiks on purustada väga tugev sõjaline garnison Singapuri saarel juba enne üldpealetungi algust. Singapur on õhurünnakute vastu kaitseta eeskätt jahilennukite puudusel ja tähtsaim sõjaline lennuväli saarel asetseb juba jaapani suurtükkide laskekauguses. Teisele suuremale lennuväljale saare lõunaosas sooritavad jaapanlased pidevalt õhurünnakuid. Paha olevat seegi, et inglastel nüüd pole mandril enam kõlapõõdejaamu ja jaapanlaste lennukite lähenemist ei saa sageli üldse enam kindlaks teha.

USA nigelad tulemused Marshalli merelahingus

Šanghai, 3. 2. (DNB) Jaapani merejõudude esindaja teatas, et Ühendriikide laevastikuiiksuste rünnaku Marshalli saartele sooritasid üks lennukikandja ja mitu teist sõjalaeva. Londoni ja Melbourne'i kinnitused, nagu oleks üks jaapani A-klassi ristleja uputatud ja kaks teist ristlejat raskesti saanud vigastada, ei vasta tõele. Piirkonnas, milles aktsioon toimus, jäätavad jaapani sõjalaevad Ühendriikide laevastikku, et ta edasisi kavatsusi kindlaks teha.

Borneo varsti vallutatud

Tokio, 3. 2. (DNB) Tokio ringhäälingusaatja teatab, et nüüd on peagu kogu Borneo saar jaapanlaste käes. Kõik lennuväljad saarel on juba jaapanlaste kontrolli all. Oma 731 500-ruut-km pindalaga on Borneo suuruselt kolmas saar maailmas, kuid saar on vaid nõrgalt asustatud, — elanikke on tal ümmarguselt 2,7 miljonit. Saare peaosa (537 000-km pindalaga ja 1,8 milj. elanikuga) moodustas endast Hollandi asumaa, ülejäänud osa saarest aga oli Inglise valitsuse all.

Otsekui kommunistidki!

Stokholm, 3. 2. (DNB) Inglise teadetebüroo kuuleb Canberrast, et Austraalia valitsusel on väljatöötamisel plaanid tsiviilelanikkonna ettevalmistamiseks sissisõjale, et vaenlase sissetungi korral häirida ta ühendusteid. Sissidele jagatavat kõik vabad relvad.

Lennukite suurrünnak Jaavale

Šanghai, 3. 2. (DNB) Jaapani õhurünnaku kohta Jaava saarele teatatakse Bataavia sõjateadaandes, et lennuväljade pommitamisest Soerabaja ümbruses võttis osa 26 pommituslennukit arvukate jahilennukite saatel. Rünnakud sooritati Malangile (90 km Soerabajast lõuna pool) ja Madioenile (150 km Soerabajast lääne-edela pool) ning samuti ka mitmele vähemale eesmärgile. Seejuures on tekitatud suuri ainelisi kahjusid. Soerabajas said kannatada sadamaseadmed. Vigastada said ka mitmed vesilennukid.

WAFDID EGIPTUSES VÕIMULE?

Teade Egiptuse valitsuse lahkumisest võeti Londonis ebasoodsalt vastu

Genf, 4. 2. (DNB) Vernon Bartlett kirjutab ajalehes „News Chronicle": Teated Egiptuse valitsuskriisist võeti Londonis ebasoodsalt vastu. Lahkuv peaminister omanud Londoni valitsuse usalduse. Uue kriisiga tekib igal juhul jälle küsimus, kas astub nüüd valitsusse maa tugevaim partei Wafdipartei. Wafdi-partei loobuvat aga uude valitsusse astumast juhul, kui ei korraldata uusi valimisi.

Amsterdam, 4. 2. (DNB) Nagu Briti teadeteagentuur Kairost teatab, võttis Egiptuse kuningas Faruk, kes alustas läbirääkimisi uue valitsuse moodustamiseks, audientsil vastu Wafdi-partei juhi Nahas-paša.

Rooma, 4. 2. (DNB) Egiptuse valitsuskriisi kohta kuuleb „Popolo di Roma", et

avalik arvamine on täiesti kuningas Faruki poolel,

kes laiades rahvahulkades on väga populaarne. Egiptlased mõistavad väga hästi neid raskusi, millega kuningal juba sõja algusest saadik tuleb võidelda. Egiptuse rahvas jälgib tähelepanelikult inglaste lüüasaamisi Liibüas ja Ida-Aasias.

Egiptlased näevad nüüd selgesti, et inglaste ülemvõim rajaneb vaid teiste nõrkusel ja hirmul, kirjutab „Messagero". Kui Londonis praegu tuntakse muret asjade arengu üle Egiptuses ja Inglise saadikule Lampsonile tehakse etteheiteid puudulikus osavuses, siis peaks selle asemel küll pigem konstateerima, et

puudulik osavus on vaid kindral Auchinlecki poolel,

kes teljerlikide väed Kürenaikas pidi hävitama.

Uus Briti ülemjuhataja Egiptuses

Amsterdam, 4. 2. (DNB) Inglise teadeteagentuuri teate järgi nimetati kindralleitnant R. G. Stone, sõjalise missiooni juht Egiptuse armee juures, Briti vägede ülemjuhatajaks Egiptuses.

Kuningas FARUK

Kommunistide rünnakuhoog raugemas

Transpordiraskuste tõttu peavad vene väed sooritama sadade kilomeetrite pikkusi jalamarsse
Saksa suurtükiväe tabavad tulelöögid põhjustavad venelastele raskeid kaotusi

Viimased telegrammid idarindelt teatavad elavast võitlustegevusest kõikjal üle kogu rinde. Nähtavasti pole üle kahe meetri sügavune lumekate ja kuni 40-kraadine külm võitluste käiku suutnud pidurdada. Kommunistid püüavad meeleheitlikult kasutada kahanevat talve kui oma viimset šanssi, saksa sõdur omakorda on aga juba kohanenud vene karmide talvetingimustega.

Kuid juba annab ennast tunda vene vägede läbikulumine ja nende rünnakuhoo vähenemine. Nii on üks saksa jalaväepataljon idarinde põhjaosas lühikese, kuid ägeda võitluse järele valdutanud kommunistide toetuspunkti. Seejuures on langenud vangi kogu kindlustuse meeskond, kes kuulusid 269 kütirügemendi riismeist kokkulidetud 3/78-ndasse suusapataljoni. Vangistatute seas oli ka pataljoni ülem, kes muuseas seletas: „Juba jaanuari lõpus kästi pataljonil valmistuda rünnakuks. Sõdurid olid aga jalamarsi tõttu Rõbinskist niivõrd väsinud, et määratud ajaks polnud võimalik rünnakute minna."

Kuna kommunistid lasevad oma väeosadel rinde taga sooritada 300—400-km sajatuid jalamarsse, peavad nende transpordiolud olema küll väga rasked. Võib arvata, et nende raudteed ja veerev koosseis on kannud tunduvaid kaotusi saksa lennuväe poolt. Samuti peab autode ja muude mootorsõidukite arv olema kokku kuivanud.

Saades päeval masendavate kaotuste osaliseks, on enamlased kohati üle läinud öörünnakuile. Nii on ühes paigas idarinde põhjalõigus, pärast seda kui oldi kaks korda asjatult ja suuri ohvreid kandes rünnatud saksa üksuste valduses olevat asulat, korratud kallaletunge öösi. Kuid ka ööpimeduse katte all ründavad kommunistid löödi tagasi veriste kaotustega ründajale. Hommikuks oli lahinguväli kaetud saksa tapvas tõrjetules hukkunud kommunistide laipadega.

Lõunalõigus saavutasid saksa väeosad vasturünnakuil häid tagajärgi. Valdutati tagasi üks jaam ja selle läheduses olev asula, mis eelmisel ööl oli loovutatud kommunistide ülekaalukaile jõududele. Kommunistide visast vastupanust hoolimata langesid raudteejaam ja asula täielikult sakslaste kätte tagasi. Venelaste kaotused nii inimestelt kui sõjamaterjalilt olid suured.

Krimmi poolsaarel jatkuvad tõrjevõitlused. Eriti edukas on saksa suurtükiväigi, kes oma tabavate tulelöökidega on põhjustanud kommunistidele raskeid kaotusi. Sevastoopoli piiramisrindel sundisid saksa patareid vaikima mitu vene patareid, purustasid punkreid, majutuspaiku ja ajasid laiali mitu kommunistide väljamurdmiseks valmisseatud väeosa. Automaatrelvade tulega suruti samas lõigus maha mitu kommunistide pataljoni ja kompaniisuuruste üksustega ettevõetud rünnakutatset. Kertši poolsaarel püsib seisukord stabiilsena.

Mõningad kommunistide maabumiskatsed ebaõnnestusid saksa rannavalve tähelepanelikkuse tõttu. Randude püüdvad paadid sunniti merele tagasi pöörduma.

Saksa õhujõud toetavad idarindel tõhusalt maavägede operatsioone. Seda võimaldab saksa lennuväe täielik ainvalitsus ida õhuruumis. Pommitati, nagu DNB sõjaväelistest ringkondadest kuuleb, venelaste koonduskohti ja marsikolonne. Idarinde põhjaosas hävitati ainuüksi ühe saksa õhurünnakuga üle 130 vene mootorsõiduki, millele lisandub veel suur arv langenuid.

KOOS INGLISMAAGA langeb ka juutlus

Stokholm, 4. 2. (DNB) Ühes kõnes Suur-Britannia ja Iiri sionistliku liidu aastakongressil väljendus Briti õhusõiduminister Sir Archibald „Manchester Guardiani" teate kohaselt selgesti inglise-juudi ühise sõjaeesmärgi kohta: „Tänapäeval püsib maailma juutluse tulevane heaolu ainult koos Inglismaa poolt juhitud rahvaste võiduga." Sionistliku liidu poliitilise komitee esimees Paul Godman seletas: „Juutide majandusliku seisukoha uuesti jaluleseadmine Euroopa kontinendil kui ka kogu Palestiina juutidega asustamine tuleb võtta Briti ja liitlaste valitsuste sõjaeesmärkide hulka."

Liitlaste sõjanõukogu asukohaks Washington

Stokholm, 3. 2. (DNB) Washingtonist teatab „Aftonbladet": Sel nädalal on oodata Vaikse ookeani kõrgeima liitlassõjanõukogu loomise ametlikku teksti. Samal teatel soovivad Austraalia, Hollandi-India, Uus-Meremaa ja Hiina, et selle sõjanõukogu asukohaks määrataks Washington. Washingtonis suhtutakse sellele „Vaikse ookeani jõudude" soovile, nagu edasi teatatakse, kui suurt tähtsust omavale asjaolule.

Washingtoni diplomaatlikes ringkonnis räägitakse, et selle Vaikse ookeani jõudude seisukoha olulisimaks põhjuseks on asjaolu, et USA on vägevaim kõigist rahvaist, kes seisavad teljerlikide vastasrindes. Nimetatud seisukohavõttu on mõjutanud, nagu edasi toonitatakse, Austraalia rahulolematus Londoni sõjapidamisviisiga.

„Ark Royali" kapten sõjakohtu all

Amsterdam, 3. 2. (DNB) Inglise teadetebüroo teatab, et uputatud lennukikandja „Ark Royali" komandant, kapten Mound kuulatakse ühenduses selle laeva kaotusega täna üle Portsmouthi mereväe-sõjakohtu poolt.

INGLANE JOOB — VETT

Stokholm, 3. 2. (Transozean) Alkoholiliste jookide nappus Inglismaal on muutunud niivõrd teravaks, et Londonist saabunud teateil seal nende eest maksetakse juba otse fantastilisi hindu. Vastupidiselt eelmisele Maailmasõjale on nõudmine suur ka saksa, eriti reini ja moseli veinide järele, millede eest äsjaseil veinioksjoneil Londonis makseti kolm kuni viis naelsterlingit pudelist. Pakkumised portveini ja šerri eest olid veelgi kõrgemad. Mõnel oksjonil pakkumised lõpevad isegi tüllide ja käsitsi kokkuminekuga.

Veelgi rohkem on tõusnud likööride hinnad. Pudel likööri, mis enne sõda maksis 18 šillingit, tuleb nüüd lunastada juba viis kuni kuus korda kallima hinnaga. Viskit ei saa tavalises korras peagu üldse enam, kuna peaaegu suured hulgad seda jooki on saadetud kaubavahetuskorras Ühendriikidesse. Sellega seoses „Daily Express" teatas, et äsja saksa allveelaevade poolt Atlandi läänerannikul uputatud laevade hulgas olnud ühel laadungiks ka suurem viskisaadetis.

Lahing Birma pärast algas

„Daily Mail": „Seega kaotame ka Hiina"

Stokholm, 4. 2. (DNB) „Dagens Nyheter" toob United Pressi teate Rangoonist, mille järgi lahing Birma pärast on praegu 80 km pikkusel rindel Salweeni jõe suudmest kuni Paanini täies hoos. Jaapanlased püüavad ületada jõe suuet ja ühtlasi püüavad maabuda väikeste paatidega põhja pool Tjangsoni. Jaapanlaste maabumise tagajärjel Paani juures on Martaban tiivalt ohustatud. Rangoonis arvatakse, et jaapanlased ootavad ära uusi toetusvägesid Taist, et siis üritada uut edasitungi Rangoonile ja sealt seejärele suunduda edasi India piirile.

Tokio, 4. 2. (DNB) Valitsuse esindaja Hori rõhutas eile välismaa ajakirjanikele Moulmeini vallutamise tähtsust jaapanlaste poolt. Moulmeini lennuväljale jõudmine on jaapani pommituslennukid Rangoonile 160 km kaugusse lähemale toonud. Hori juhtis tähelepanu, et Londoni „Daily Mail" esmaspäeval kirjutas: „Rangooni langemine tähendaks niihästi Birma tee kui ka Hiina kaotamist."

Hori märkis, et see meeleheitlik seisukord on annud põhjuse endise Hiina Berliini-saadiku, Tšen-Tših', määramiseks erisaadikuks Indiaase, et ta astuks samme Birma tee eelseisva kaotamise puhul. Hori seletas edasi: „Pilgust kaardile aga on küllalt äranägemiseks, et kõik sellised katsed ebaõnnestuvad," ja lisas irooniliselt: „Sellega seoses ülatasid meid meeldivalt inlgaste huumor ja ameeriklaste teravmeelsus, kui kuulsime, et mõlemad riigid kavatsevad Tšungkingile anda krediiti — üks 50 miljonit naela ja teine 500 miljonit dollarit. Kui tõesti oletadagi, et need krediidid siiski antakse, siis jääb ometi mõistatuseks, kuidas saaksid Inglismaa ja Ühendriigid vastavas väärtuses kaupu pärale saata. Usun, et nende roosiliste, kuid tühjade lubamistega ei lase end enam petta isegi mitte Tšungking," lõpetas valitsuse esindaja.

L.-Ameerika tühi shest

Suhete katkestamine teljeriikidega — USA surve tulemuseks

Berliin, 4. 2. Nagu juba teatati, on enamus Lõuna-Ameerika riikidest oma diplomaatilised suhted teljeriikidega katkestanud. Mõõduandvals Saksa ringkonnis nähakse selles sammus ainult tühja žesti, mil sõjapidamisele vaevalt saab olla mingit mõju. Sellega seoses aga seletatakse ühtlasi, et kolmepaktis ühinenud riigid siiski ei hoidu parajal ajal meenutamast nende Lõuna-Ameerika valitsuste paindlikkust ja teavad siis teha sellest hoiakust vastavaid järeldusi.

Rooma, 4. 2. (DNB) Ametlikult teatatakse: Rio konverentsi poolt vastuvõetud otsuse põhjal ja Ühendriikide valitsuse poolt kõigile Lõuna-Ameerika riikidele avaldatud surve tagajärjel on Brasiilia, Uruguai, Paraguai, Bolivia, Ekuadori ja Peruu valitsused neil päevil otsustanud diplomaatilised suhted Itaalia, Saksamaa ja Jaapaniga lõpetada. Nagu selgesti võib näha, ei muuda nende maade otsus kuidagi jõudude vahekorda sõdivate riikide vahel ega mõjuta kuidagi sõja jatkamist.

Buenos Aires, 4. 2. (DNB) Kohe pärast Rio de Janeiro konverentsi algas USA dollariteõznistus neile Ibero-Ameerika riigele, kes toetasid jänkide poliitikat. Pärast hiljuti teatatud 25-miljonilise krediidi lubamist Boliiviale kuulutas nüüd Venetsuela välja ulatusliku viisaastaku koguväärtuses 100 miljonit dollarit. Iseloomustaval viisil on muuhulgas ette nähtud 19 lennuvälja ehitamine ja juba olemasoleva 39 lennuvälja parandamine. Ühendriigid avaldasid vastavate krediitide andmiseks nõusoleku. USA riigisekretär Hull poolt teatatud rendi- ja laenulepingu allakirjutamise kohta El Salvadoriga kuuldub diplomaatilisist ringkonnist, et El Salvador saavat 1,1 miljoni dollari eest sõjamaterjali.

*

Havannast olemasolevate andmete põhjal

kuulutasid kogu Kuuba kaubalaevastiku meeskonnad välja streigi.

Nad nõuavad palgakõrgendust ja kaitset allveelaevade-hädaohu vastu. Töö Havanna sadamas on streigi tõttu täiesti seisma pandud.

Berliin, 4. 2. (DNB) „Olgugi et Saksa riigi ja Ibero-Ameerika maade vahel pole üialgi olnud poliitilisi, territoriaalseid või majanduslikke tüliküsimusi," teeb „Deutsche Diplomatisch-Politische Korrespondenz" kindlaks Rio konverentsi tulemuste kohta, „on enamus neist riigest pidanud kohaseks ära pöörduda vanust usaldatavaist vahekorrist ja võtta seisukoht Saksamaa ja ta liitlaste vastu." „Korrespondenz" rõhutab edasi, et

ainult kaks riiki, nimelt Argentiina ja Tšili, on säilitanud Bolivari pärauduse ega ole alistunud ühelegi diktaadile,

mis peaks ohustama rahvuse huve ning sõltumatust. Edasi leht viitab sellele, et mitte ainult mitmet liiki väljapressimised, vaid ka poliitilised ja materiaalsed paremused viisid Brasiilia, Uruguai, Paraguai, Bolivia, Ekuadori ja Peruu niisugusele järeleandlikkusele Ühendriikide vastu, mil ole midagi tegemist sõltumatuse ja iseseisvusega. Need Lõuna-Ameerika riigid on seega oma hoiaku läbi üle võtnud ka oma osa kaasvastutust praeguse USA presidendi tegutsemise eest.

„Saksamaa ja ta liitlased," nii rõhutab „Korrespondenz" lõpetades, „on ükskord võimelised kindlaks tegema, mis juhtus katkestatud suhete ajal nende huvidega ja kuidas austati nende ja nende riikkondsusse kuuluvate isikute õigusi. See vastab õiglusele ja seaduslikkusele, kui liitlased kõik selle, mis nüüd neis riiges juhtub, hoolikalt üles märgivad ja siis

teataval ajal neist vajalikke poliitilisi ning majanduslikke järeldusi teevad."

Madrid, 4. 2. (DNB) Nagu Havannast teatatakse, tekkis tervishoiuministri Garcia Narusi tagasiastumisega Kuuba valitsusest mööduv kabinetikriis. Kaitseminister Ramos läks üle tervishoiuministeeriumi, kuna peaminister Saladrigas võttis üle kaitseministeeriumi.

TÜRGI JÄÄB ERAPOOLETUKS

Peaministri kõne vastukaja Berliinis

Berliin, 3. 2. Türgi peaministri eilse kõne puhul valitseb Wilhelmstrassel arvamine, et Türgi vankumatult jatkab oma erapooletuspoliitikat. Ka uusi sisepoliitilisi samme Türgis tuleb tõlgitseda eeskätt sooviga jäädа eemale konfliktist, kuna pealegi Türgi asetseb peagu otse kahe rinde vahel.

Wilhelmstrassel toonitatakse ühtlasi, et Berliinis pole midagi teada abinõudest Saksa ajakirjanduse esindajate vastu Türgis.

Saabus Ingeri ja soome sõjapõgenikke

Esmaspäeval jõudsid Tallinna esimesed sõjapõgenikud Leningradi piirkonnast — peamiselt ingerlased, aga ka soomlasi ja väike arv eestlasi. Need on sõja jalgu jäänud soome hõimud, kes nüüd vajavad abistavat kätt.

Esimesse saabunud salka kuuius 160 inimest, peamiselt naised ja lapsed. Tallinnas võtsid neid vastu ERÜ esindajad, kes on määratud Eesti piirkonda toodavate sõjapõgenike hooldajaiks. Tulijalle anti sooja toitu. Sõjapõgenikud seletasid, et nad on paljude aastate järele saanud esimest korda nii lahke ja südamliku vastuvõtu osaliseks.

Teisipäeval sõjapõgenikud saadeti Tallinnast sisemaale. Nad peavad läbi tegema kahenädalise karanteeni. Kuidas kujuneb nende edaspidine saatus, selgub pärastpoole.

Eesti maa-ala piiri taha on kogunenud uusi sõjapõgenike salku, kes ka saabuvad Eesti sisemaale. Need ingerlased, soomlased ja ka väike arv eestlasi, kellele siin võimaldatakse sõjahaavadest kosuda, on pärit peamiselt põhjarannikult Jamburgist kuni Leningradini. Omavahel nad kõnelevad soome keelt.

Majandus

Algas seemevilja kokkuost

Kokkuostetav seemevili jaotatakse talupidajate vahel

Eesti Seemevilja Ühisus on selgitanud jaoskonnakonsulentide kaudu taludes olevad seemevilja ülejäägid, mida võidakse kasutada seemevilja puuduse all kannatavate talude varustamiseks.

Esialgsete andmete järgi võib loota, et suviteravilja seemne alal suudetakse tarvidused katta. Raskem on aga olukord kõrsheina seemnete alal. Ristiku kui ka timuti seemet on ainult pool tavalisest kogusest. Et seemet varuda, selleks

on alustatud hoogsat tööd kõigi olevate tagavarade kokkuostuks.

Eesti Seemevilja Ühisus on organiseerinud üle maa 110 kokkuostupunkti, milledena tegutsevad majandus- ja tarvitajateühisused, riigimõisad ja võrgu tiheduse huvides ka üksikud eraisikud, kel on selleks kohased ruumid. Seemevilja kokkuost kavatsetakse läbi viia veebruarikuu jooksul. Siis selgub ka kokkuostetud seemevilja jaotuskava ja levitamine.

Linaseemneiga talumajapidamiste varustamine on jäänud põllumeeste eneste hooleks.

Linaseemnete müüki ladudest ei ole. Küll antakse aga endiste aastate eeskujul linakasvatajaile paljundamiseks puhtasordilist linaseemet, üldkoguses 4—6 tonni. K. K. „Estonia" sõlmib linakasvatajaiga vastavad lepingud, milliste järgi linakasvatajad kohustuvad müüma linaseemne-ülejääke sügisel „Estoniale" tagasi. Sel viisil antakse puhtsordilist linaseemet välja rajoonide viisi, et hõlbustada seemnepõldude kontrolli ja seemne kokkuostu. Igale soovijale-linakasvatajale antakse paljundamiseks välja mitte vähem kui 50 kg linaseemet, seejuures võib linakasvataja oma majapidamises kasvatada vaid üht sorti lina, et vältida segiminekut ja kindlustada sordipuhtust.

Vilja- ja ilupuude istikuid on säilinud vähe

Eesti Seemevilja Ühisuse puukoolides on säilinud vilja- ja ilupuude istikuid üsna vähesel arvul. Istikute arv on vähenenud kahe talve pakase ja ülekäinud sõjasündmuste tõttu. Varem tavaliselt puukoolides olnud 100 000 istiku asemel tuleb tänavu kevadel müügile ainult mõni tuhat istikut. Samuti võidakse ka tuleval sügisel istikuid müügile lasta ainult niisama vähe.

Istikute müük algab märtsikuus. Praegu pole veel selgus, kuidas müük toimub, aga arvatavasti on müügitingimused samad, mis need olid 1939. aastal. Ka pole selgunud veel hinnad, kuid arvatavasti tuleb peale vähemate muudatuste arvestada 1939 aasta tasemega.

Istutamiskõlblikke õunapuid on säilinud umbes 3000 puud. Järele on jäänud need sordid, mis osutuvad meie oludes talvekindlaiks. Ploomipuid on tuhande puu ümber, samuti kirsipuid.

Marjapõõsastest on olemas vaarikaid 1000, punaseid sõstraid 200, valgeid sõstraid 500, musti sõstraid 200 ja karusmarju 1500 põõsast. Seega väga piiratud arvul.

Ilupuude suhtes on valik üsna suur, kuid müügile tulevate istikute arv on piiratud. Üldse võidakse müügile lasta 300 puud, neist on rohkem elupuid, papleid, krimmipajusid, leinapajusid ja m. t. Ilupõõsaid on säilinud rohkem, arvult üle kahe tuhande. Suuremal arvul on sireleid, jasmiine, põõsasenelast, jaapani ebaküdooniat ja mõningaid teisi. Roose on ühisuse puukoolides 6 tuhande ümber.

LÄTI TÖÖSTUSETTEVÕTTED DENATSIONALISEERITAKSE

Lätis on käimas eeltööd tööstusettevõtete tagasiandmiseks endistele omanikele. Tagasiandmisele tulevate ettevõtete arv on 49 064, seega 98,6% kõigist Läti maa-alal tegutsenud ettevõtteist. Tööliste arv neis ettevõtteis oli 85 000, seega 52% käsi- ja tööstustööliste üldarvust.

LEIPZIGI KEVADMESS 1.—5. MÄRTSINI

Heade tulemustega lõppenud nelja viimase, sõjaajal korraldatud Leipzigi messi järele on nüüd selgunud, et ka eelolevale kevadmessile, mis toimub 1.—5. märtsini, on oodata suurel arvul osavõtjaid niihästi Saksamaalt kui ka kõigist Euroopa maadest. Väljapanekuiks on kohad ette tellinud kuni 7000 ettevõtet Saksamaalt ja 20 välisriigist. Väljapanekute mahutamiseks seatakse korda 24 messihoonet.

INGLISMAAL JUBA NÕELTE PUUDUS

Londonist saabub teateid, et Inglismaa, vanim tööstusriik maailmas, on juba sunnitud mõtlema isegi sellele, kuidas vähendada nõelte tarvitamist. Inglise vabrikud, kes varem uhkustasid sellega, et võivad oma raua- ja terasetoodetega varustada kogu maailma, suudavad praegu valmistada sisemaiseks tarvituseks veel vaid 250 miljonit nõela. Seejuures aga tarvitas Inglismaa enne sõda ainult nööpnõelu viis miljardit tükki, vedrunõelu kuus miljardit naela ja 370 miljonit juuksenõela. Pealeselle on nõelte hinnad praegu ennesõjaaegsega võrreldes tõusnud neljakordseks.

JÕEFORELLID LÄÄNEMERRE

Sisevete kalarikkuse tõstmisel on Saksamaal tuldud mõttele jõeforellide kasvatamiseks ka soolases vees, mislabi neid oleks võimalik kalapüügiks kasvama panna otse Balti merre. Vähemas ulatuses tehtud katseil ilmnes, et soolases vees jõeforellid mitte ainult ei võtnud kaalus juure 2—3 naela, vaid kohanesid ümbrusega ka oma värvi ja välimust muutes. Jõeforelli polnud mereforellist enam ära tundagi.

Neist tulemusist julgustatuna on nüüd Schleswig-Holsteini kalastajateühing ja Läänemere kalastusinstituut Swinemündes lasknud Läänemerre juba 10 000 jõeforelli.

Koorejaamade võrk ümberkorraldamisele

Piimaveo korraldamiseks asutatakse veoringid

Neil päevil toimus Põllutöödirektooriumi piimandusametis piimandusinspektorite nõupidamine, kus asuti seisukohale, et koorejaamade võrk tuleb ümber moodustada. Koorejaamade arv tõuseb praegu ülemaaliselt umbes 460 peale; neist tuleb mootorpetrooleumi puudusel sulgemisele umbes 175. Uus koorejaamade võrk moodustatakse kiires korras ning see teostatakse piimandusinspektorite ja kohalike piimaühingute juhatuste ühisel tööl, arvestades kohalikke olusid ja vajadusi.

Ühtlasi otsustati leida nüüd jõuallikaid, mis asendaksid mootorid. Nii võiks tegevusse rakendada kõik lokomobiilid, või lasta käiku kõik käsikoorelahutajad jms. Piimaveo juures ei saa enam arvestada, et iga tootja viib piima ainult oma ühingule kuuluvasse koorejaama, vaid piim tuleb anda kõige lähemasse jaama, säästes sellega aega ja veokulu. Muudatus koorejaamade võrgus ei tohi aga mõjuda piimahulgale, see ei tohi milgi tingimusel langeda. Kuna hobuste arv on kahanenud ja hobused on ka muude hädaliste töödega kinni, siis asutakse piimaveo paremaks korraldamiseks moodustama erilisi veoringe, mis haaraksid kõik külad ja talud.

KONTROLL VÕI ÜLE KÕVEMAKS

Nüüdsest toimub võiga varustamine üle kogu maa ainult „Võiekspordi" kaudu. „Võieksport" avas oma uued laod Viljandis, Pärnus, Valgas, Tartus ja Rakveres. Või kvaliteedi üle hakkavad piimandusinspektorid ja piimandusameti kontrolörid teostama ladudes järjekindlat kontrolli ning või hind määratakse kontrolli tulemuste alusel.

Ühistud ja nende liidud tuleb registreerida

Põllumajanduslike Ühistute Keskliidu tegevuse korraldamise määruse alusel on kõik ühistud ja nende liidud kohustatud endid registreerima keskliidu juures viimase poolt määratud alal ja korras.

Selle alusel on keskliit avaldanud teadaande „Ametliku Teataja" nr. 2 II osas (1942) ja „Ühistus" nr. 1 (1942), mille kohaselt need ühistud ja nende liidud, kes 9. okt. 1941 vallavalitsuste kaudu saadetud keskliidu sellekohase ringkirja peale on keskliidule esitanud nõutud andmetega ankeedi, loetakse registreerituks ja neil ei ole vaja enam uut registreerimist teostada.

Kõigil eespool tähendatud ankeeti mitteesitanud kooperatiivühingute ja nende liitude seaduse alusel registreeritud ühistuil (ühistuil, ühinguil, kooperatiividel jne.) ja nende liitudel, seejuures ka neil ettevõtteil, mis omasid ühistegeliku vormi enne 21. juunit 1940, hoolimata ühistu tegevuse alast (põllumajanduslik või mitte) ja sellest, kas ta praegusel korral tegutseb, on tegevuseta või likvidatsioonis, kuid likvidatsioon veel lõpetamata, tuleb registreeruda Põllumajanduslike Ühistute Keskliidu juures Tallinnas, S.-Karja 19, esitades selleks hiljemalt kuni 1. märtsini 1942 kirjalikult andmed, mis on nõutud keskliidu poolt avaldatud teadaandes 8. jaanuarist s. a.

Juhendid kõigile ühistegelikele ettevõtetele

Põllumajanduslike Ühistute Keskliidu poolt on koostatud trükitud ringkiri, kuhu on koondatud ühingute ja nende liitude korraldamiseks maksma pandud juhendid. Ringkiri on ühistegelikele ettevõtetele üle maa laiali saadetud.

50 VABRIKUT VALMISTAB VITAMIINKOMPVEKKE

Vitamiinkompvekid, mõningate aastate eest veel täiesti tundmatud, on nüüd Saksamaal muutunud teatavaks kindlaks mõisteks. Sõdureid varustatakse vitamiine sisaldavate dropsidega. Need kompvekid ei mõju mitte ainult värskendavalt, vaid aitavad oma vitamiinisisaldavuse tõttu tervistki tugevdada. Kuid igapäevaseski elus pole need vitamiinkompvekid enam uudiseks. Nii on neid välja jagatud kaevureile ja teistele rasketes tingimustes töötajatele. Terveni 50 maiustusfirmat valmistab Saksamaal selliseid vitamiindropse.

ÕLI, MIS KUNAGI EI JÕUA MOSKVASSE

Sõja puhkemisel Jaapaniga oli Ühendriikidel oma läänesadamais San Pedros, San Franciscos, Portlandis ja Seattle'is valmis Vladivostokki saatmiseks üks miljon vaati (ümmarguselt 150 000 t) lennukibensiini ja määrdeõli. Tankilaevade puudusel kavatseti see kütte- ja määrdeõli hulk teele saata vaatides harilikel laevadel.

Ühendriikide kütteainete üleriiklik kontrolör Ikes aga avaldas nüüd oma otsest heameelt, et seda õlihulka õigel ajal ära ei saadud saata. Ühendriikide järjest kasvavaist õlimuredest kõneleb muuhulgas ka asjaolu, et kontrolör Ikes neil päevil tegi korralduse kõigis Ühendriikide õlipuhastustehaseis küttekollete ümberehitamiseks õliküttelt kivisöeküttele.

KUNSTLIKKU ABI USA MÄETÖÖSTUSELE

Toodangu tõstmiseks värviliste metallide alal on Ühendriikides rakendatud valitsuse ergutamispreemiad, mida nüüd veelgi tõsteti. Nii maksetakse vase enamtoodangu eest mulluse 11 sendi asemel 17 senti, tina eest 6 sendi asemel 9 senti, ja tsingi eest 8 sendi asemel 11 senti. Seega loodetakse, et abirahade maksmisega oma tegevust laiendavad ka need mäetööstused, kellede kõrged tootmiskulud neile seda seni ei võimaldanud. Tsingiga varustamise alal aga on Ühendriikide väljavaated eriti ähmased, kuna omamaal seda metalli ei leidu ja Boliivia, kust teda seni sisse veeti, töötleb kogu oma tsingimaagi ise.

SEGADUS ÜHENDRIIKIDE MAJANDUSES

„New York Timesi" teatel ähvardab kasvava segaduse tõttu Ühendriikide majanduses suurt hulka töölisi töölt vallandamine juba läbimas tulevikus. Töö vähesuse tõttu peaks üksi New Yorgi tööstustes vallandamisele tulema kuni 20 prots. töölistest. New Yorgi kaubandustööstuskoda korraldas tööandjate hulgas ringküsimuse, millest nähtub, et 142 suurema tööandja hulgast 117-l oli juba novembri lõpus suuri raskusi hädatarvilike toorainete hankimisel.

Ajalehe seletusel tuntavat tööstuses erilist puudust masinaosadest, tööstuskemikaalidest, paberist, papist, klaasist, lõngast, linasest riidest, kummist, nahast ja puidust. 91 tööstuse juhatajat olevat seletanud, et nad juba sel veerandaastal on sunnitud oma tööstuste tegevust tunduvalt piirama, selle asemel et seda valitsuse soovil laiendada.

TALLINNA TOIDUJÄÄTMETEGA TOIDETAKSE 1200 LOOMA

ERÜ toidujäätmete kogumise aktsiooniga on lühikese aja jooksul jõutud selleni, et Tallinnas kogutavate toidujäätmetega toidetakse praegu 1200 looma. Seejuures on kogumisvõrku seni saadud haarata ainult 130 tänavat, ja neiski on veel maju, kus jäätmeid ei koguta. Alguses valitsenud umbusaldus on asendumas veendumusega jäätmete kogumise vajadusest, kuna jäätmete varal peetakse ületalve mitmeid siga ja piimalehma.

Kui aga kõigis tänavais ja majades teostuks jäätmete kogumine, saaks Tallinna toidujäätmetega toita umbes 6000 looma. See oleks juba suur saavutus purustatud karjamajanduse abistamisel loomatoidu puuduse ajal. Perenaised peaksid tõsiselt arvestama, et ka iga neotäis jäätmete erinõusse pandud toidujäätmeid aitab kergendada pealinna varustamist liha ja piimaga.

SUUR HUVI TEHNILISTE KURSUSTE VASTU

ERÜ autokooli juures Tallinnas alustasid käesoleval nädalal tegevust motoristide ja keskküttekütjate kursused. Huvi nimetatud alade vastu osutus ootamatult elavaks. Käimasolevast keskküttekütjate kursusest võtab osa 70 inimest, kuna motoristide kursusest on osavõtjaid 135. Motoristide kursus töötab kahes osas, õhtusel kursusel on 90, hommikusel 45 õpilast. Õppetegevus sünnib esialgu Niguliste 12 ja Lai 1, kuna tuleval nädalal tööd jatkatakse ERÜ autokooli ruumes Vene tn. 31.

Motoristide kursusest osavõtjad on asunud õppima uut ajakohast ametit. Kursusest osavõtjaiks on rohkesti lukuseppi, põllutöölisi, meremehi, aga ka endisi autojuhte jne., kelledest mitmed praegu on tööta. Kursantide hulgas on ka viis naist.

VALGAMAA TOETUS PUUDUSTKANNATAJAILE

Möödunud aasta tegevus ERÜ Valgamaa komiteele on kujunenud edukaks. Kodanikud on kergendanud paljude abivajavate kaaskodanike häda. ERÜ Valgamaa komitee aruande järgi on 1941. a. laekunud rahas ümmarguselt 18 200 rmk. Pealeselle on annetatud väga rohkesti vilja ja toiduaineid, riietusesemeid, jalatseid, riiet ja palju muid vähemaid asju. Abistatud on selle aja jooksul 403 sõja läbi kannatada saanut ja 2000 eestlast-sõjavangi. Rindele on saadetud ja lastele jagatud üle 800 jõulupaki.

Pärast Tartu vabastamist toetas Valgamaa rahvas Tartu tuleõnnetuid. Neile saadeti üle 2000 rbl. rahas ja Kuigatsist 2 ning Sangastest 3 autokoormat mitmesugust kraami.

Ametlikke teateid

Tähtpäevad Tehnikaülikooli üliõpilastele käesoleval semestril

1) Immatrikuleeritavate üliõpilaste nimestik avaldatakse hiljemalt selle nädala lõpus Tehnikaülikooli mustal tahvlil.
2) Kõigil immatrikuleeritud üliõpilastel tuleb esitada aadresslehed 15-ndaks veebruariks s. a. Selleks tähtpäevaks aadressi mitte esitanud võidakse eksmatrikuleerida.
3) Õppemaksust vabastamise ja stipendiumi saamise sooviavaldused tuleb esitada hiljemalt 15-ndaks veebruariks 1942. a. Hilisemaid sooviavaldusi ei arvestata. Sooviavaldustele tuleb lisada tunnistus enese, vanemate või hooldajate varandusliku seisukorra kohta. Möödunul suvel sõjaolukorra tõttu kannatada saanuil ja samuti Omakaitses ja Saksa sõjaväes teeninud üliõpilastel esitada vastav tunnistus.
4) Käesoleva semestri õppemaksu tasumise viimseks tähtpäevaks on 2. märts 1942. a.
5) Semester lõpeb 2. aprillil 1942. a.
6) Järgmine semester algab 9. aprillil 1942. a. ja lõpeb 23. juunil 1942. a.

Tallinna Tehnikaülikooli rektor.

TEADAANNE

valgustuspetrooleumi ja denatureeritud piirituse väljaandmise kohta Tallinna (välja arvatud Nõmme) elanikele.

I

1. Petrooleumi antakse igale Tallinnas elunevale kuni kaheaastasele lapsele (kaheaastased kaasa arvatud) veebruarikuu kohta 1 liiter ja denatureeritud piiritust ¼ liitrit.

2. Petrooleum ja denatureeritud piiritus antakse välja p. 3 toodud kauplustest laste kuivtoiduainete kaardi erikupong I vastu, kusjuures lapse vanaduse tõenduseks tuleb esitada lapse sünnitõend.

3. Petrooleum ja denatureeritud piiritus tuleb müügile järgmistest kauplustest:
1. Tallinna tööstuskaubastu kpl. nr. 21 — Kuninga 8,
2. Tallinna tarbijate-ühingu kpl. nr. 109 — V.-Viru 9,
3. Tallinna tarbijate-üh. kpl. nr. 34 — Vene-Balti 19,
4. Tallinna toidukaubastu kpl. nr. 139 — Tartu mnt. 57,
5. Tallinna toidukaubastu kpl. nr. 193 — V.-Ameerika 52.
6. Erakauplus J. Puhm — Soo 31.

Kodanikke palutakse petrooleum ja denatureeritud piiritus osta oma elukohale lähimast kauplusest.

Petrooleumi ja denatureeritud piirituse väljaandmine käesolevas teadaandes avaldatud korras algab 7. veebr. 1942. a.

II

Kõigile ettevõtteile, asutustele ja isikuile, välja arvatud lapsed, kes on õigustatud saama petrooleumi ja denatureeritud piiritust, antakse ostulube endiselt välja Tallinna linnavalitsuse kaubandus-tööstusosakonna varustusbüroost.

Tallinna linnavalitsuse kaubandus-tööstusosakond.

ÕIENDUS

Nõmme linnaosavalitsuse kaubandus-tööstus- ja varustusjaoskonna teadaandes petrooleumi müügi asjus lastele („Eesti Sõna" — 1. skp.) on eksitav viga. Petrooleumi antakse lastele **kuni 1 (incl.) eluaastani,** mitte aga 2 (incl.) eluaastani.

Nõmme linnaosavalitsuse kaubandus-tööstus- ja varustusjaoskond

Müüakse

Müüa täiesti korras, väga hea kõlaga **kabinet- ja kohvergrammofon.** Kirj. slt. 20/22680.

Müüa **nivellir-loodimisaparaat.** Väike-Kompassi tn. 2—1 (maja hoovis), näha igal ajal.

Müüa **patareianood,** 120 v. ja uus **akumulaator.** Kirj. slt. 39/22739

Käsiõmblusmasin (vähetarvitatud) müüa. Kirj. hinnaga slt. 32/23572.

Müüa uus kahe auguga **pliidiraud** ja praeahi. Näha iga päev k. 10—18 Soo tn. 30—7 Luik

Müüa 6 head (Lutheri) riidega kaetud **söögitoatooli** (vähe pruugitud) Kirjad ühes hinnaga slt. 33/23613

Müüa **elektrimootor** (1-h.-j.) ja detsimaalkaal. Endla 24—1.

Müüa vähekantud **pansisaapad** ja soome kelk. Sooviav. kirj ühes pakutava hinnaga slt. 7/22987.

Müüa suur uus narmastega **jaapani siidsall-lina** (tikitud käsitöö). Suur-Ameerika 3-a—3.

Müüa **kohvergrammofon** plaatidega, raamatukapp (sekretär), klaasuksega kapp pesu jaoks või kööki, kušett, raudvoodi reformpõhjaga ja lihtsaid toole. Pikk tn. 37—4.

Müüa **kohvergrammofon** ühes plaatidega, n.-käekell ja must vormipalitu. Graniidi 5—9.

Müüa **rätsepa-õmblusmasin** „Singer". Vesivärava 13—9.

Ostetakse

Ostan pruugitud ja uusi **diivaneid, voodeid, kappe** ja igasuguseid teisi mööbliesemeid. Pal. teat. Pärnu mnt. 61—2 või kirj slt 20/22520.

POSTMARKE ja VANU RAHASID ostab **Evald Eichenthal,** Kuninga 6.

Ostan rahakapi. Teat. tel 471-80, 441-06 või pk. 252.

Ostan **treipingi,** kärnide vahe 50—100 sm. Teat. tel 441-06, 471-80 või pk. 252.

Soovin osta 5—6-lamb. korras **võrkraadio** ja suurema põrandavaiba. Pakk. ühes hinnaga slt. 13/23453.

Soovin osta **pianiino,** riietekapi ja kirjutuslaua. Kirj. slt. 33/23533.

Postmarke ja raamatuid ostab f-a „Filatelia", Raekoja pl. 18.

Soovitakse kiiresti osta **suur „Eesti Entsüklopeedia".** Kirj. slt. 41/23551.

Soovin osta **hommiku ja lõuna-SERVIISI.** Kirj. slt. 19/22919.

Käsiõmblusmasin ostetakse (kohe!). Pakk. hinnaga slt. 24/22884.

Kes müüb korras **lapsevankri?** Kirj. hinnaga slt. 12/23352

RAADIO (korras) soovin kohe osta. Pakk. hinnaga slt. 23/22883.

Ostan kohe **kast-, kohver- või kabinet-grammofoni** ja pealt kinnise lapsevankri Kiri ühes hinnaga slt. 18/22678.

Ostan igasuguseid terveid **grammofoniplaate ja -nõelu.** Kirj. slt. 18/22679.

Soovime osta kõrgesurve **karbiidigeneraatori, komplekti keevitusbrennereid ühes voolikutega ja kiirlõikepuure 4—10 m/m.** Teat. Ins. K. Kõrgele, Gonsiori 15, või Vabriku 8 (kino Skala ruumes).

Soovin osta **1) Üldine ajalugu** (N. Kann). **2) Eesti rahva ajalugu, 3) Suur Entsüklopeedia.** Pal. kirj. ühes hinnaga slt. 38/23618.

Ostan 2-a. poisslapsele **kantud riideid,** botikuid ja kalossid, väga vajalik. Teat. kuni 10. veebr. slt. 1/22981.

Soovin osta H. Suder manni **„Frau Sorge"** Venderi väljaanne koolidele. Kirj. teat. Uus-Tatari 8.

Vajatakse rindemehele **head piipu.** Samas ostetakse 2 suuremat reisikohvrit. Palutakse teat. Jahu tn 11—7

Soovitakse osta sõidukorras **m.-jalgratas.** Pakkum. hinna ja seisukorraga teat. kirj. slt. 4/24004.

Soovin osta hea **raadioaparaadi** alalisele voolule ja suurema reisikohvri. Teat. R. Laks, Oksa 11—3, või kirj. slt. 6/22986.

Ostetakse **lapsevildid** ja kummist botikud nr. 33, 34 või 35. Teat. slt. 13/22993.

Soovin osta **võrkanoodi.** Viru 4—5. Tulla homm k. 10.

Soovin osta meester. **tumeda ülikonna** pikem. kasvule, võib ka kantud olla. Pakk. kirj. slt. 17/24017.

Ostan korraliku **lapsevankri.** Pakk. slt. 2/23622 või tel. 311-47.

Soovin osta **võrk-raadioaparaadi,** võib ka vanem mudel olla. Samas vaja raudteelase vormipalitut. Pakkum. ühes hinnaga slt. 9/23629.

Taluperenaine soovib osta **hästihoitud kostüümi,** tänava- või lakk-kingad nr. 35—34 (viimased poolkõrge konts.). Kirj. slt. 10/23630.

Ostan **mererohtu** (uut ja pruugitud) ja **korralikke vedrusid.** Mööblitööstus, Jakobsoni 47, Allan.

Ostan korralikud **kingad ja viildid** 2-a. lapsele. Kirj. slt. 15/23555.

Soovin osta **diivani** koos tugitoolidega või ilma. Võib olla ka pruugitud. Teat. hinnaga slt. 18/23558.

Põllumees ostab **klaveri ja õmblusmasina.** Kirj. slt. 26/23566.

Soovin osta **räime- ja kiluvõrku.** Kirj. Köie 1-b—3. E. Einsild.

Soovitakse osta **beebipesu ja -riideid.** Kirj. slt. 20/22980.

Ostan 2-inimese **moodsa voodi** (soovitav tamm pähkliga) ja 2 tugitooli. Kirj slt. 17/23557.

Ostetakse **käsinumeraator.** Teat. Ostland-Filmi trükikotta, Estonia pst. 25, telef. 447-74.

Ostan kohe **söögitoasisseseade** (moodsa), võib ka üksikult. Pakk. Koidu 113-b—8 või kirj. slt. 29/23649

Ostan heas korras kohver- või **kastgrammofoni,** soovitav ühes plaatidega Eelist. „His Master's Voice" või „Columbia" Pal. teatada ühes firma hinna ja kaasaantavate plaatide arvuga slt. 30/22970.

Soovin osta **2—3 triiksärki.** Kirj. kuni 6. veebruarini slt. 13/24013.

Soovin osta kõrged **kummibotikud** kingale nr. 38. Kirj. slt. 12/24012.

Soov. osta moodne **raamatukapp** (uus või vähepruugitud). Telefoneerida k. 9—17 431-66 või kirj. slt. 8/24008.

Tööhobune soovitakse osta. Pakk. kirj. slt. 35/23615.

Soovitakse osta **lapsevoodi** (uus või vähetarvitatud). Kirj. slt. 9/24009.

Soovitakse osta **tööhobune.** Teat. Linda 3—1 või kirjal. slt. 16/23636.

Ostan **kitarri,** mandoliini, balalaika, viiuli ja banjo ja nende keeli. Pillid võivad ka korrast ära olla. Kirjad ühes hinnaga slt. 14/23634.

Ostan moodsama **kirjutuslaua** ja tumeda meesteülikonna. Pakk. ühes hinnaga slt. 22/23562.

Soovin osta laia (2-inimese) **magamiskušeti** ja džuudist põrandavaiba. Kirj. slt. 25/23645.

Soovin osta **eluskanu.** Kirj. slt. 14/23594.

Soovin osta korras **kahe-lapse-vankri.** Teatada ühes hinnaga slt. 8/23588.

Ostan tüki musta või pruuni tušši. soovit. **„Rimmel".** Kirj. slt. 24/24024.

Ostan **suusasaapad nr. 43.** Pakkum. aadr.: O. Tomjalla, Pääsküla, p.-k. 5.

Ostan pruugitud **diivaneid,** kušette, mererohtu ja vedrusid. Paldiski mnt 10-A, sadulsepp.

Ostan pruugitud **tumeda ülikonna** keskm. kasvule. Kirjad slt. 21/24021.

Ostan Tallinnas, Nõmmel või lähema raudteejaama juures **vähema maja** maaga. Kirj. ühes hinna ja kirjeldusega slt. 20/24020.

Kellel on müüa haakristiga, postituviga, Otepää, Pärnu, Elva ja linnade vaadetega **postmarke,** palun teat. hulk ja hind kirj. slt. 38/23658.

Soovin kiiresti osta **elektrikolvi,** võrkanoodi ja akulaadija. Kirj. slt. 37/22977.

Soovin osta ilusa **hõberebase.** Pakk. ühes hinnaga saata slt. 12/23592.

Soovin osta **suurema sirklikarbi** ja spitsi või mõne väiksema koera poja. Sirklikarp peab sisaldama vähimalt 2 suuremat ja ühe null-sirkli. Pal. teat. ühes hinnaga slt. 30/23570.

Soovin osta väikelapse (1½-a.) **püksikesi ja särgikesi,** võivad olla ka pruugitud. Kirj. slt. 17/23597.

Kellel on müüa **raadiolamp** („Philips" ABL1), kirj. ühes hinnaga slt. 13/23593

Ostan **meestepalitu krae** (karakull või kotik) ja pruunid kingad nr. 42. Kirj. slt. 15/23595.

Soovin osta tumesinised **kalifeepüksid** keskm. kasvule. Kirjad slt. 15/22995.

Soovin osta **paari kodujäneseid** ja kitse. Teat. ühes hinnaga slt. 40/22980.

KUULUTUS

Aravete Tarvitajate Ühingu juhatus kutsub käesolevaga kõiki isikuid ja asutusi, kel on Aravete Tarvitajate Ühingu (Aravete Tarbijate Kooperatiivi) vastu mingisuguseid

N Õ U D M I S I,

need praegusele Aravete Tarvitajate Ühingu juhatusele, asukoht Aravetel, esitama hiljemalt kahe nädala jooksul, alates kuulutuse ilmumise päevast. Pärast antud tähtaega esitatud nõudmised jäävad tähele panemata.

Samuti tuleb teatada kõigil isikuil ja asutusil samaks tähtpäevaks nende

K O H U S T U S I S T.

Aravete Tarvitajate Ühingu (Aravete Tarbijate Kooperatiivi) vastu kohustuste mitteteatamise antud tähtajaks loeme varjamiseks

Aravete Tarvitajate Ühingu juhatus.

Veskimasinatetööstus „Pioneer", Uus tn. 23, Tallinn, tel. 438-59, ostab **VÕLLE** igasugustes mõõtudes.

Ostan head **säärsaapad** nr. 42—43, mootorratturi nahkjopi ja grammofoniplaate. Kirj. slt. 4/22984.

Soovin osta **mäesuuski.** Teat. V.-Ameerika 17—4 või kirj. slt. 5/22985.

Soovin osta või üürida **lapsevankri.** Teat. Heeringa 12—2.

Ostetakse kohe **kirjutusmasin** (pika võlliga) ja **arvutusmasin.** Hind kokkuleppel. Pakkumised esitada Tallinn, Vabriku tn. 43—6.

Kellel on müüa **plekitööriistu** (võivad olla ka korrast ära), pal. teat. kirj. slt. 29/23609.

Ostetakse 1—2 moodsamat pol. kasepuust **öökappi.** Teat. hinnaga slt. 27/23607.

Ostan **akordioni** või bajaani. Teat. kirj. hind, suurus ja firma Tallinna mnt. 3, Keila, O. Ader.

Soovitakse osta uus või vähepruugitud, pika võlliga **kirjutusmasin.** Teatada veskimasinatööstusse „Pioneer". Uus tn 23, Tallinn, tel. 438-59

Kadunud

Kaotasin 31. jaan. Narva mnt., Pirita tee ja Iru silla vahele pakikese **kootud esemetega.** Palun leidjat see vaevatasu eest ära tuua või teatada Katusepapi tn. 3—13.

29. jaan. s. a. Rannamõisa-Sõrve külast jooksid ära ja jäid kadunuks valge-musta-kirju kollaste kännade ja kõrvadega (vasak kõrv lõhkine) **madalat tõugu hagijas** (nimi „Max") ja pruuni karva, segatõugu **JAHIKOER** (nimi „Boy"). Isikuid, kes teavad koerte asukohast või saatusest, palut. sellest hea vaevatasu eest teatada: Tallinn, Paldiski mnt. 34—35, K. Raag'ile, või Sõrve külla J. Ehatamm'ile, või Rannamõisa V. Aviko'le.

Kadunud must pikakarvaline väike **isane koer.** Hoiatan omandamise eest, kuulub saksa ohvitserile. Teatada Süda 2—2 või **telef. 429-88.**

1. veebr. õhtul kaotatud mehe parema jala **kaloss** Tartu mnt kuni Tondi tänavasse tulles. Vaevatasu eest palun ära tuua Alevi 4—19.

Kadunud must väike suure peaga **karvane koer,** kaelas rihm ja rihma küljes plaat, mille peal „Iru vald". Palun kolme päeva jooksul koer ära tuua hea tasu eest Sauna tn. 6—7. Omandamise eest hoiatan.

Kaotasin 2. veebruaril Balti jaama puuhoovist kuni Paldiski mnt. minnes m. parema käe **nahkkinda.** Palun tasu eest teatada Tondi 24—2 või telef. 440-42.

Lühikese raske haiguse järele suikus igavesele unele

Karl Juhari (Johstson)

Sünd. 8. juunil 1866. a., surnud 3. veebr. 1942. a.

Valusas leinas **OMAKSED.**

Kirstupanek neljap., 5. veebr., k. 18 end. Diakonissihaiglas.
Matmine sealsamas pühap., 8. veebr., kell 14 Liiva kalmistule.

Surma läbi lahkunud vedurijuhti

KARL JUHARI't

sünd. 6. VI 1866 — surn. 3. II 1942

mälestavad

TALLINN-VÄIKE DEPOO KAASTEENIJAD.

---

†

Jüri Pruuli

Sünd. 15. II 1856 — surn. 27. I 1942

Sügavas leinas

lesk ja lapsed perekondadega

Matmine laupäeval, 7. veebr., Järva-Madise kirikus.

---

17. I 1942 õnnetu surma läbi lahkunud

rannavalvur n.-a.-o.

Elmar Rikmann'i

mälestab

RANNAKÜLA RANNAKAITSE KORDON

Ootamata surma läbi lahkunud armast

Hilda Klein'i

sünd. 7. 3. 1912, surn. 2. 2. 1942,

leinavad kurbuses

ema, vennad ja omaksed.

Kirstupanek 5. 2. 1942 kell 16 Kreutzwaldi tn. 15—10.
Muldasängitamine 6. 2. 1942 kodust kell 15.30 Metsakalmistule.

Ootamata surma läbi lahkunud armast ema ja õde

Eliisabet Vilumäe'd

sünd. 30 juulil 1887, surn. 2. veebr. 1942.

mälestavad leinas

poeg, õde ja õemees.

Matmine pühapäeval, 8. veebr. 1942. a., kel' 12 leinamajast, Kaare tn. 6, Pühavaimu kiriku ja sealt Rahumäe kalmistule.

Lühikese raske haiguse järele lahkus minu armas mees ning mele hea isa

Kristjan Vuks

Sünd. 15. aug. 1892. a., surn. 2. veebr. 1942. a.

Trööstimata leinas

abikaasa ja lapsed.

Ärasaatmine pühapäeval k. 14 Tõnismäe haiglast.

Unustamatu kallist ema, armast vanaema ning ämma

Anna Juhani t. Sass't

(sünd. Taal),

sünd. 25. veebr. 1856, surn. 2. veebr. 1942,

leinavas kurbuses

tütar, tütrelapsed ja välmees.

Matmine reedel, 6. veebr., k. 2 Kaarli kirikus ja sealt Kaarli vanale kalmistule.

Ootamata surma läbi lahkus meie keskelt jäävalt minu armastatud mees ning meie hea isa

Richard-Voldemar Reitmann

Trööstimata valus leinavad

naine, poeg, tütar ja omaksed.

Varalahkunud kallist ristiisa ning sõpra

Eduard Aunin'it

mälestavad

ristitütred INGRID ja TIIU
ning perekonnad RESSAAR ja TIMUR.

Avaldan tänu kõigile, kes minu armsat poega

EDUARD AUNIN'it

saatsid ta viimsel teekonnal, eeskätt Tall. Kaarli koguduse nõukogule, õp. hr. F. Stokholm'ile, Tall. 1 al. vabat.-tuletõrje ühingule, end. Kaitseliidu Ida-malevkonna liikmelle, end. tööksaalastele, sõpradele ja tuttavalle.

ISA.

Pikast eluteest väsinud, meie kalli onu

Jaan Roosenbaum'i

ärasaatmine Diakonissihaigla kabelist — Tallinn-Väike jaama, toimub neljapäeval, 5. skp., k. 15.

Matmine pühapäeval, 8. veebr., kell 15 Väike-Maarja kirikus.

Leinajad omaksed.

Noorelt meie keskelt lahkunud

Arnold Kuntsel'it

tema esimesel surma-aastapäeval mälestavad leinas VEND ja VANEMAD.
Muld ei mälestusi kaita suuda...

Armast

THERESE EMMO t (sünd Kiesemann)

esimesel surma-aastapäeval mälestavad

sõbkaasa, väike tütar ja omaksed.

EESTI DRAAMATEATER
Neljap., 5. veebr., k. 19 esietenduseks saksakeelne näidend **„DEE LIEBE ONKEL"** Rudolf Kodisel. nali 4 vaatuses.
Näitejuht Wald. Ülehus.
Reedel, 6. veebrueril, kell 19 **„VARGAMÄE"**
Laupäeval, 7. veebr., kell 16 viimast korda nukumängus **„HALLSABA"**
Kell 19 **„LÕIKUSPÜHA"**
Kassa on avatud kella 12—15 ja 17—

AOVOKAADID

Vandeadvokaat
HARRI PÄRKMA
võtab vastu
Müürivahe 16—31, telef. 440-22,
Kõnet. k. 17—18.

Tunnid

Saksa ja vene k. tunde annab vil. dipl. õpetajanna lastele ja täiskasvanuile, ka koju tulles. Imanta 16—2, hoovis pahemal.

Kes võib õpetada lühema aja jooksul **saksa keele rääkimise** ja õigesti kirjutamise ära? Teat. kirj. slt. 6/22996.

Kes annab algkooli 3. kl. õpilasele (tütarl.) **matemaatikatunde** (koju tulles) hea tasu eest Paldiski mnt. rajoonis? Kirj. slt. 18/23598

Odavad masinakirjatunnid. Pime 10-sõrme-süsteem. Vana-Kalamaja tn. 21—2. Telef. 459-07.

Klaveritunnid. Kerge õppeviis, hind 4 rmk. kuus. Vambola tn. 8—13.

Masinakirjaõpetus Tartu mnt. 66—8.

Tööotsimised

Palun, võimaldage aineliselt raskes seisukorras preilile **mingisugust tööd.** On tänulik vähimagi võimaluse eest. Kirj. slt. 13/23633.

Soovin **passikohta** 6 p. nädalas, väikese lapse juure. Kirj. slt. 40/23580.

Puhastan ja poonin parkettpõrandaid. Kirj. slt. 24 23644 või V.-Ameerika 18—30.

Töögakkumised

„Rotermanni Tehased" Tallinn, Jaama tn. 1, vajavad

lukuseppi,
laadseppi ja
lihttöölisi.

Teat. Tööametisse, Roosikrantsi tn. 23, tuba 32, kella 8.30—12 ja 15—16.30.

Masinaehitustehas „Lavarha" vajab

metallitreialeid,
metallihõõverdajaid,
seppi,
tislereid,
õpipoisse,
lihttöölisi.

Teat. Tööametisse Roosikrantsi 23, tuba 16, kella 8.30—12 ja 15—16.30.

Korstnapühkija-meesõpilast vajatakse. Teat. k. 9—12 Tööametisse, Pärnu mnt. 36, tuba 26.

Korteriotsimised

Saksamaalt sõitnud lastega abielupaar vajab korralikku **mõbliga tuba,** soovitav vanni ja telefoni kasutamise võimalusega. Teatada Ostland-Filmi trükikotta, Estonia pst. 25, telef. 447-74.

Noor ametiskäiv naine otsib hästimõbleeritud **TUBA,** võimalikult kesklinna. Kirj. slt. 24/23564.

Abielupaar soovib 1—2 erasissekäiguga **TUBA,** kõigi tarvit. Kirj. slt. 35/23575.

Härra vajab **mõbleeritud tuba küttega.** Pakk. slt. 17/23637.

Naiskodanik soovib **TUBA** osalise mööbliga, kõigi tarvitusega, mitte läbikäidavat. Pal. kirj. slt. 19/23639.

Proua ametiskälva tütrega vajab kiresti **mõbliita tuba** kõigi tarvitamisega. Kirjad slt. 3 23583.

Härra vajab **1—2 TUBA** kõigi kasutamise võimalusega. Pakk. saata jel. 429-67, Soomets, või kirjal. slt. 25 23605.

Vahetan 2-toalise korteri 3—5-t. vastu. Näha Sekala tn. 18—3.

2 noormeest soovivad hästimõbleeritud, erasissekäiguga **TUBA** sadama või Kadrioru rajoonis. Kirj. slt. 37/23637

Riigiteenistuses seisev härra vajab praegu või lähemal ajal südalinna rajoonis **2 tuba,** neist vähimalt teine abjuküttega. Endal purid olemas. Pakk. slt. 40/23660

2 noormeest-õpilast Pärnust soovivad 2 väiksemat **mõbleeritud tuba** (võib olla ka üks suurem) erasissekäiguga, või kaasüüriliseks perekonda. Soov. Balti jaama ümbrusse või kesklinna. Teatada Vesivärava 48—7, O. Pihelgas.

Preili soovib kõigi kasutamisega **erasissekäiguga tuba.** Kirj. slt. 6 23586.

Korralik ametiskäija tütarlaps otsib mõbleeritud või vähese mööbliga **TUBA.** Kirj. slt. 11 23591.

Kindlas teenistuses proua soovib **omaette tuba** vähese kõigi tarvitamisega. Kirj. slt. 17/22997.

Noor proua otsib **mõbleeritud tuba** keskküttega majas, soovitav vanni tarvitamisega. Teat slt. 24/23604.

Ametiskäija noormees vajab kiresti **mõbleeritud tuba.** Teat. slt. 1/24001.

Noor pohtsehik soovib **mõbliga tuba.** I või V rajoonis. Kirjad slt. 31/23611.

Tuba pilidiga vahetada 2 3-t. korteri vastu. Kirj. slt. 19/23619

Tallinna gümnaasiumis käija maatütarlaps soovib perekonda **korterit ühes kostiga.** Nõmmele, läähemale lähedale. Teatada ühes tingimustega kirj. slt. 34/23614.

Üüa vajab TUBA kõigi tarvitamisega, soovitaga keskküttega majas, II III või IV linnajaos Pakk. kirj. slt. 10/23990

Korralik noormees soovib **mõbl. tuba** või kaasüüriliseks. Kirj. slt. 11/22991.

Vaikne noor ametiskäija neiu soovib vähese mööbliga ja küttega **TUBA** Tartu mnt. või Adolf Hitleri tn. rajoonis. Kirjad slt. 33/22973.

Korralik vanem proua soovib ilma mööblita **TUBA.** Kirj. slt. 32 22972.

Vahetada südalinnas asets. 1-toaline korter **1 toa ja kõigi** vastu. Kirj. slt. 4/23634.

Eesti sõjaväes teeniv noormees soovib üürida **mõbleeritud toa** kesklinna või Tartu või Narva mnt. rajooni. Küte omalt poolt. Kirj. slt. 5/23625.

Noormees soovib erasissekäiguga korralikku **mõbleeritud tuba,** soovitav südalinna rajon, telef. ja kõigi tarvitamisega. Endal küte ja osal. mööbel. Kirj. slt. 27/22897.

Otsin 1—2 mõbl. TUBA erasissek., küttega. Hind tähtsusetu. Pakk. kirj. slt 22.22882.

Saksalane otsib **1—2 hästimõbleeritud tuba,** võimalikult vanni ja telefoni kasutamisega. Kirjad slt. 30/23530.

Korteripakkumised

Uus päikeseküllane 1-toaline majaheidjakorter ära anda. Teatada Uus-Maalima 15—5.

Ruumikas vähese mööbliga TUBA ära anda kõigi ja vanni kasutamisega, oma küttega. V.-Kalamaja 20—17

Pool korterit välja üürida, sobiv ka mõneks töötoaks. Lai 19—3.

Erasissekäiguga mõbliga tuba ära anda oma küttega. Endla 49—5.

Müüakse

Müüa moodne **kolme uksega rieietekapp** (tamm-pähkel) ja tamme-puhvet (kumerad klaasid, pähkliuks). Ristiku 3—5.

Müüa moodne **kirjutuslauagarnituur** (7 osa). Küsida k. 15—16 Harju tn. 37—2.

Müüa **m. talvmantel** kraega ja kasukjopp, elektriplitt ja 13—14-a. poisikese saapad. Heina 3—6.

Müüa vanem **tugev hobune** Lasnamäel, Kuuli tn. 5, Sõjamäe raba ääres.

Müüa mehe vähekantud **talvpalitu** nr. 50, keskm. kasvule. Näha k. 12—17 Pärnu mnt. 19—3.

Ömblusmasin (firma „Singer") müüa. Nõmme, Pärnu mnt. 185—1, pärast k. 18.

Müüa poolelidev **SAAN.** Soo tn. 8, sepatöökojas. Näha k. 8—16.

Müüa **m. hõbetaskukell.** Süda 12—3. Näha k. 9—16.

Müüa hea tammepuust **kapparammofon** ühes plaatidega. Kirjad slt. 18/23638.

Müüa riidest **teatahvleid.** Samas võetakse ka tellija materjalist tellimisi vastu. Vene-Balti 101—2.

Müüakse venekeelseid tehnilisi küsimusi käsitlevaid raamatrid. Kirj. slt. 20/23640.

Müüa **m- ja n- mantleid** (vähe kantud). Iga päev kuni 6. veebr. Kaasani 13—12.

Müüa **n. kaldkingi nr. 36** (nahast). Tõhe tn. 10—12.

Müüa valge klaasplatega arstiristilaud Tatari 7, hoovis, sadulsepatöökojas.

ASUTUSED-ETTEVÕTTED

Müüge oma vanad, tarvitamiskõlbmatult seisvad kontorimasinad avatavale eriärile masinate parandusopadeks
Tallinn, Pärnu 8, telef. 471-60, pk. 252.
Avatud kella 10—12.

Kõrgeimt vajatakse Riigist A/S A. M. LUTHERI tarvis

meestööjõude: palgihoovi- ja laadimistöölisi, tislereid ja puuseppi, vineerivabrikutöölisi, 16—18-a. poisse mööbli- ja kartonsaaživabrikusse abilisteks.

Registreerida Tööametis, Tallinn, Pärnu mnt. 36, tuba 13.

RAADIOKORRASTUS

Asjatundlik ja kiire.
Vanaturg 1—2 (Viru 3)
„Esto-Muusika" kõrval.

TEADAANNE

Käesolevaga tehakse teatavaks, et Riikliku Tallinna Viinatehase kauplus nr. 1 on „Estonia" teatrimajast nr. 13

ÜLE VIIDUD

Müürivahe tn. 16.

Ostetakse piiramata arvul tühje riigiviinapudeleid järgmiste hindadega.

0,75-l pudel rmk. 0.25
0,5 ja 0,25 „ „ 0.20

Pudelite tagasitoomise kohta antakse vastav **tõend.**

Juhataja.

P. K. „Võiekspordi" Keskmeierei korraldab suusõnalise vähempakkumise umbes 400 m².

JÄÄ MURETSEMISEKS

7. veebruaril s. a. kell 10 hommikul Keskmeierei kontoris, Jakobsoni 14.

Pakkumisest csayõtjall tuleb tasuda enne pakkumise algust lepingu täitmise kindlustuseks rmk. 50.—.

Keskmeierei jätab endale õiguse töid mitte välja anda juhul, kui pakkumine ei anna soovitud tulemusi.

Masinatehas FRANZ KRULL

Tallinn, Kopli tn. 68,

vajab kiires korras

vormijaid ja treialeid

Teatada Tööametisse, Tallinn, Roosikrantsi tn. 23, tuba 16, kella 9—12 ja 3.30—4.30.

Vajame kohe:

MÖÖBLITISLEREID,
TOOLITEGIJAT,
MASINATÖÖLIST.

Mööblitehas „Massoprodukt",
Tallinn, Tartu mnt. 73.
Üles anda Tööametis, tuba 13.

Riigimetsade Valitsuse Saetööstuste ja Metsaehituste osakond vajab

masinaehituse inseneri ja tehnikut

Teat. Tööametisse. Pärnu mnt. 36, tuba 29.

Fa **„VIEO" PUUTÖÖSTUS,**
Tallinnas, Pikk 29—2,
vajab otsekohe 15 puutöölist-tislerit kestvaks tööks.

Teatada Tallinna Tööametisse, Roosikrantsi 23, tuba 13.

TEADAANNE

Elan Toom-Kuninga 5—3.

telef. 443-81.

Endine F-a Schwartzi juuretõikaja
rätsepmeister A. Otti

Raadiokorrastus „ELGO"

asub alates 2. II 1942
KUNINGA TN. 5
(end tubakakaupluse „Orient" ruumes).

„ÜLO RAADIO" PARANDUSTALITUS

teeb igasuguseid vastuvõtjate parandustöid.

Hermanni 6—3.

(Tartu mnt. trammiga Laulupeo peatus.)

OKSJON.

12. veebruaril 1942. a. kell 11, müüakse avalikul enampakkumisel, Telliskivi tn. 38, likvideeritava **pagaritööliste artelli „KALJU" vallasvara.** Müügile tulevad: kirjutusmasin, kantseleitarbed ja majapidamise esemed.

Lähemaid teateid saab linna oksjonaatorilt, Mundi tn. 2, III kord, kella 9—11.

Linna oksjonaator.

Soovin osta

puutöömasina

(soovitav kombineeritud)

ja igasuguseid tisleritööriistu. Pakkumised slt. A. 210.

KINO AMOR
Harju tn. 38

Ülilõbus Paul Linke operett

Proua Luna

Peaosades:
Theo Lingen, Paul Kemp Irene von Meyendorff
2. Lisaeeskava.
Seansside algus k. 4, 6, 8; pühap. k. 2, 4, 6, 8.

TEATRID

„ESTONIA" TEATER
Neljap., 5 veebr., k. 19 **„PEER GYNT"** H. Ibseni dramaatiline luuleteos 15 pildis. Edv. Griegi muusika.
Reedel, 6. veebr., k. 19 **„NÕMME-KINGSEPAD".** Aleksis Kivi komöödia 5 vaatuses.
Laupäeval, 7. veebruaril, kell 19 **„VIKERLASED"** Evald Aava ooper epilooginga 5 vaatuses.
Teatri kassad avatud k. 12—18 ja 17—19.

TÖÖLISTEATER
Neljap., 5. veebr., k. 19 **„LOOD TAGAMAJAS"**
Reedel, 6. veebr., k. 19 **„KÄHE ISANDA TEENER".** Reserveeritud „Puhkusele ja Elurõõmule".
Laup., 7. veebr., k. 19 esietenduseks **„ROOSID LÕUNAST".** Lugu tantsude ja lauludega
Pühapäeval, 8. veebr., kell 14 **„LOOD TAGAMAJAS"**
Kell 19 **„MINNA VON BARNHELM"**
Teatri kassa on avatud iga päev kell 12—15 ja 17—19.

2 kutselist kütjat (27-a. ja 43-a., perekondadega) soovivad kestvat **keskküttjakohta** suuremasse majja, võib olla ka koos majahoidjakohaga. On võimelised igasuguseika majas ettetulevaiks töödeks. Pakk ühes tingimustega slt. 23 23563.

Tulen koju parandama **kõiks. ömblusmasinaid.** Vilmsi 45—6.

Soovin töötada **passijana** või perenaiseabina 3—4 päeva nädalas, käin oma korteristi. Kirj. slt. 26/23606.

Palun võimaldage noorele tütarlapsele **mingi teenistus.** Pal. teat. kirj. slt. 18/22998.

Korralik tüdruk otsib kohta linna ligidale tallu. Kirj. Liivalaia 20—15.

MÕLDER
otsib kohta.
Aadress: Jäneda, Jul. Ojamets.

Noor naine palub kiresti **teenistust.** On viiunud äriala!, võib olla ka mingi muu sisemine töö. Kirj. slt. 7/24007.

KES TEAB?

Isikuid, kes on kodumaale tagasi jõõdnud ja teavad midagi ajateenija **Johannes Kohla** saatusest (teenis Mõnikul, oli juunis Petseris laagris, sealt viidud Venemaale), palun teatada Laine Kalmo'le Sõja 36—13.

Neid isikuid, kes teavad GEORG VESI (Vesmann) saatusest (mobiliseeriti 11. juulil 1941. a.), pal. teat ta emale A. Vesi'le, Sitsi tn. 26—5. On iga vähima teate eest südamest tänulik.

Kojujõudnud eesti sõjaväelased, kes teab midagi ajateenija **August Kind'i** saatusest (teenis Hiiut, juunis oli Petseris laagris, sealt viidud Venemaale), palun teatada Leida Käär'ile, Vabriku 35—12.

Hea tasu sellele, kes teatab mootoratta Zündappi asukoha, (ER 13-01, suurus 350 ccm. mootori šassii nr. 402727.) Palun teat. Ahju 8—3.

Endisi vangivalvureid ja kõiki neid isikuid kes teavad midagi Lihula alg- ja keskkooli õpetaja Johannes Roos'i saatusest (arreteeriti 4. juulil Lihulas ja viidi 23 juulil Tallinna Keskvanglast Venemaale), palut. teat. ta vennale E. Roos'ile, Lihula, Alaküla. On vähimagi teate eest südamest tänulik, tasub kõik kulud.

TEADAANNE

Kõrgeimad Valitsuse Saetööstuste ja Metsaehituste osakond

Tallinna Ehitusosakond

Tallinna Ehitusosakond

**Tallinna Ehitusos

Läänemere viimased LIIVLASED

Vahetatud saatused

Soome-Eesti keelemehed, kes pärast rahunenud sõjamöllu aastal 1920 Liivimaale rändasid, et ühe kaduma kippuva hõimuvenna keelega tutvuda, maalivad oma reisikirjeldustes selle rahva saatusest väga kurva pildi. „Majad on enamasti purustatud või kogunı põletatud, inimesed küladest põgenenud, paljud sõjas ja kõrbedes hukkunud." Väikesest arvust Liivi küladest oli veel üsna vähe järele jäänud. **Aga ometi neid oli. Veel ei olnud selle maa muistsed kultuursed pärisasukad idast pealetungivate rahvaste laviini all täiesti hävinud.**

Soome keeleteadlane professor Lauri Kettunen ja tookord veel üsna noor eesti filoloog Oskar Loorits olid esimesed teadusejanulised hõimupääsukesed, kes 1920. a. kevadel siia tulid keeleuurimismatkale. Tollele matkale järgnes teisi, nii Soomest kui Eestist, järgnes kirjutusi ajalehtedes, ilmus raamatuid, ja liivlased said eestlastele üsna tuttavaks.

Aastate jooksul on Eesti üliõpilased ja õpetlased teinud Liivi rannikule **matku, küll suvel, küll jõuluajal, tuues** kingitusi liivi lastele. Sedaviisi on sooud soe sõprus tolle kaduva hõimukillu ja eesti sugulasrahva vahel. Sõpruse niidid katkestas aga viimane kommunismi tulek Baltimaile.

Nüüd, kus Baltimaade rahvad kommunismist on vabad ja selga sirutades natuke ümber vaatavad, tekib eestlasel kohe küsimus, kuidas käis meie ajalooliste hõimlaste liivlaste käsi viimase raske heitluse päevil.

Seekord on olnud saatus aga meie pisivendadele palju armulisem kui meile. Moskoviidid on seekordse hävitustöö teostanud meie külades ja linnades, kuna nad liivlaste juurest olid saksa sõjaväe järsu rünnaku tõttu sunnitud kiiresti põgenema. Kui nüüd mõni liivlane tuleks siia põhjapoole oma suguvendi vaatama, siis ta leiaks mõneski paigas Eestis ees samasuguse pildi kui meie keeleuurijad leidsid 1920. a. Liivimaal. Seekord on meie saatused vahetatud.

Jõulupühiks liivlaste juure

Aga ega see liivlane ikka meie poole tule. Ja kes seal see vaatamatulija ongi. V o l g a n s k i vahest ehk? Või Vaalgamaa, nagu ta ennast oma uue nimega nimetas. Aga Volganski on ju Riias Läti kalakonservivabriku direktor, ja paljuke temal on aega tegemist teha sugulaste ning külaskäigu-asjadega. Ei ole kuulda, et ta enam oma nimegi Vaalgamaa kirjutaks! **See oli siis, kui Volganski elas alles Liivi rannas ja eestlased ja soomlased käisid** tema pool külas. Siis oli Volganski suur hõimutegelane ja kirjutas oma nime Vaalgamaa.

Mäletan teda veel ühest suvest, mil matkasin siin. Palgikoorem palgikoorma järele veeres mööda liivaseid teid Volganski talu poole ja seal õues kamandas keskealine pikkade punaste vurrudega ja punetava näoga mees, käis kiiresti vestiväel, pühkis käisega laubalt higi ja näitas, kuhu palke maha panna. Kirved paukusid ja valged palkseinad tõusid üles. Siia pidi saama suur suvila — siin pidi siis võimalus olema Eestist ja Soomest saabunud inimestel peatamiseks.

Teise suvila tahtis Volganski veel ehitada ja andis nõu, et eesti ajalehemehed teeksid reklaami Liivi rannikule ja siinsele suvitamismõnusustele. Siis tuleks Eestist rohkem inimesi siia suvitama ja liivlased saaksid nii endale tugevama seljataguse, kui neil tekiks rohkem tutvusi eestlastega, ja rahvakillu kadumine oleks võib-olla ühe inimpõlve võrra pikendatud.

Tookord käisid Volganski pojad Soomes koolis ja suvel olid nemadki siin isakodus ja töötasid kirves käes või käisid kalal. Nüüd pole siin rannikul enam Volganskit ega ta mõttemõlgutusi ja enamlased on möödunud kevadtalvel ühe ta poja maha lasknud. Polsid olid seisnud küla all paadisilla juures, nii nagu inimesed mõnikord seisavad, ja vaadanud niisama mere poole — sinna, kust kostab aastasadade kestel igavene kohin. Seal on tulnud vene piirivalvur Kuolka küla poolt, võtnud püssi seljast ja lasknud Volganski poja maha nagu koera. Siis oli veel otsitud ta dokumente ja kuulatud teisi kaaslasi üle, aga kuna pole mingit nimetamisväärset põhjust leidunud, lausunud mahalaskja: „Noh hea küll! Mis sest asjast enam arutada! Surnud on see mees niikuinii!" Niisugune „lahke" mees oli olnud rannavalvur.

Liivi rannikul liivaluited talvel

Või arvate, et L e p s t e oleks võinud meid vaatama tulla? See Liivi ranniku kauaaegne rändkooliõpetaja Mart Lepste? Igal sügisel, kui juba meta lõi kolletama, algas Lepste oma õppetööd. Kuna ta oli üsna tüsedakasvuline mees, polnud tast suurt jalamatkajat. Tal oli väike kaarik, nagu neid on paljudes liivi taludes, sest kaarik on liivastel teedel kõige sobivam sõiduriist. Selle kaariku ette rakendas Lepste oma hobuse ja sõitis niiviisi külast külla ja õpetas lastele liivi keelt. Lepstet ja ta tööd hinnati Eestis ja Soomes — ning Liivi rannikul peeti temast lugu kui moemehest, kes suurte ja kaugete sugurahvaste moe ja tahtmise järgi elab ning töötab.

Sellesama Lepste juures on külas käinud väga palju eestlasi, kuid meie juure temast küll külla tulijat ei saanud — ega saagi, sest teda pole enam Liivi rannikul. Ei, ta ei ole surma saanud ega küüditatud nagu Dembêrg (Liivi seltsi kassapidaja vend). Ta on kolinud siit ära lõuna poole Vindavit ning peab majakaülema ametit. Miks ka mitte — on ta ju sündinud majakaülema pojana.

Loodetavasti elab ka Liivi suurim sulemees ja luuletaja Karl S t a l t e. Mazirbe külakeses Ketseri talus on ta oma ainulaadsed liivikeelsed luuletused kirja pannud ja liivi keele tõlkinud terve rea kirikulaule, mis ilmusid liivi kirikulauluraamatuna Soomes veel paar aastat tagasi. Stalte lootis sakslastelt alati liivlastele rohkem kasu kui üheltki teiselt rahvalt, kuna Liivi rannik on ju Suur-Saksamaale nii naabruses.

Need lootused polnud mingi saladus ja Stalte käsi oleks läinud aastal võinud väga pahasti käia, kui ta siia oleks jäänud. Teda on siin mitu korda otsimas käidud, aga enne kõige halvemaid võimalusi on Stalte Saksamaale ümber asunud. Liivlaste ainus poeet on siis praegu rannikult ära, rändõpetaja on ära, rahvamees ja tulundustegelane on ära.

Säärased on Vindavi liivlastelt ja lätlastelt hangitud teated, kui jõululaupäeval tolle väikese Liivimaa raudruuna kuskilt palgivirnade vahelt Venta jõe äärest üles otsin ja nagu piibunosuga mööda kääbusraudteed Liivi külade poole hakkan popsutama. „Tilluke katel, tilluke korsten, kaks tillukest meest ja neli tillukest ratast — ongi vedur," nii kirjeldab seda raudruuna O. Loorits, ja säärasega siis sõit algabki.

Ev. J. Voitk

(Järgneb)

Kaotused Läti ja Leedu ajakirjanike peres

Paljusid meie naabermaade ajakirjanikke vintsutati kohalikes ja Moskva vanglais

Samuti nagu Eesti ajakirjanike pere kommunistide võimu päevil arreteerimiste ja Venemaale küüditamiste läbi rängasti sai kannatada, on ka Läti ja Leedu ajakirjanike ridu tabanud rasked kaotused.

Lätis on rängimini saanud kannatada end. „Jaunakas Sinase" toimetuse ümber koondunud ajakirjanike pere. Mõned selle lehe toimetusliikmed läksid üle punasteks võimumeesteks, teised kas arreteeriti või küüditati. Praegu Riias ilmuva päevalehe „Tehvija" („Isamaa") peatoimetajaks on tuntud muusikaarvustaja V. Kovalevskis ja lehe tiraaž ulatab 200 000—250 000 eksemplarini.

Tuntud ajakirjanikest on kadunud: Richard B e h r z i n š, Läti telegraafiagentuuri direktor, kes Eestis on sündinud ja üles kasvanud ja kelle näidendit „Merekarud" ka Eestis suure eduga on mängitud, küüditati koos perekonnaga. Sama saatuse osaliseks said Jahnis V e i s m a n i s, samuti telegraafiagentuurist, Peeter B a k u l i s „Jaun. Sinase" toimetusest, N. A u m e r t s „Brihva Zeme" toimetusest ja rida teisi vähemtuntud ajalehemehi.

Kadunud on ka Läti suurima ajalehe „Jaunakas Sinase" peatoimetaja Jahnis B e n j a m i n š, kes juba 1940. a. juulis vangistati ja ta ema Emilia Benjamiņš, sama lehe väljaandja.

Äsja Tallinna saabunud teated L e e d u ajakirjanike saatuse kohta kõnelevad, et seal leinatakse taga umbes kümmetkonda juhtivat lehemeest. Mitmed neist olid hästi tuntud Eestiski. Nad olid siin külas käinud rohkeil kordadel ja eesti ametivennad olid nendega kokku puutunud oma Leedus viibimistel ning mujal.

Üksikuil Leedu ajakirjanikel oli siiski korda läinud end aegsasti päästa maad lämmatava punase terrori eest põgenemisega üle piiri Saksamaale. Nad siirdusid sinna kohe 1940. a. suvel, kui vene väed Leedut asusid okupeerima. Nüüd on nad peagu kõik jälle kodumaal tagasi.

Esimesed vangistamised Leedu ajakirjanike peres teostusid 1940. a. Siis langesid GPU küüsi ajakirjanikud Jonas S k r u p s k e l i s, kes oli katolikuusu vaimulikuna katoliiklaste erakonna häälekandja „20. aastasada" peatoimetajaks, sama lehe toimetusliige Pranas D e l i n i n k a i t i s ja Smetona valitsuse häälekandja „Lietuvos Aidase" juhtiv toimetusliige Vincas R a s t e n i s. Esimene neist mõisteti 1941. a. mais tribunali poolt 8 aastaks töölaagrisse sunnitööle ja saadeti kuhugi Põhja-Venemaale. Kuid kahel viimasel läks korda otse imekombel pääseda. Nad on praegu kodumaal — elus ja terved. Nimelt hoiti neid Saksa-Vene sõja puhkemisel parajasti kinni Kaunase vanglas. Esimese sõjapäeva õhtul, s. o. ööl vastu 23. juunit, oli saksa võidukate vägede kiire lähenemise tõttu kommunistide paaniliseks hirmus põgenemine Kaunasest juba sellises hoos, et vangid äkki öösel märkasid, et nad on üksinda jäetud. Vangivalvurid olid lahkunud. 23. juuni varasel hommikutundidel pääsid kõik vangid vabadusse.

Neist kahest otse imelikult läbi pääsnuist sai V. Rastenis 11 kuu kestel elada üle ränki vintsutusi. Ta vangistati Vilniuses, kust aga vangina varsti saadeti Moskvasse, kus teda peeti 4 kuud kinni kurikuulsas Butõrka vanglas, mis oma mõõtmeilt — mahutab 25 000 vangi — on maailma suurimaks vangimajaks. Seal viibimise ajast peeti teda kolm kuud üksikkongis. 1940. a. detsembris saadeti ta Kaunasesse tagasi, sealt veel kord Vilniusse ja 1941. a. jaanuaris jälle Kaunasesse. Ning sealsesse vanglasse ta siis „unustatigi".

Tema peaülekuulamine toimus Moskvas, kus teda süüdistati paragrahvide järgi, mis kõnelevad koostöötamisest rahvusvahelise kodanlusega ja kontrrevolutsioonilisest tegevusest N. Liidu, kommunistliku partei ja tööliskIassi vastu ning näevad karistusena ette 3 a. töölaagrit kuni surmanuhtluseni.

Veel langes Leedu ajakirjanikest arreteerimise osaliseks toimetaja Jonas J a b l o n s k i s, kes viimati töötas Leedu telegraafiagentuuris „Elta". Ta vahistati 1941. a. märtsis ja saadeti sõjategevuse esimesel päeval, 22. juunil, koos 84 teise vahistatuga Kaunasest Minskisse, kus ta koos teistega, nagu oletatakse, leidis 25. juunil surma sealse vangla rusude all, hoone purustamisel taganevate vene vägede poolt.

Küüditatutena kaotas Leedu üle 10 tuntud ajakirjaniku, teiste seas ajakirjanike liidu esimehe prof. J. Tamošaitise, telegraafiagentuuri „Elta" direktori V. Gustainise, „Lietuvos Aidase" toimetusliikmed A. Griciuse ja A. Dedele, küttideliidu (kaitseliidu taoline organisatsioon) häälekandja peatoimetaja J. Kalnenase, noorsooajakirja toimetaja S. Aleksynase, spordiajakirjaniku J. Kusa ja veel mõned teised.

See on Leedu ajakirjanike pere kaotuste kokkuvõte.

Praegu ilmub Leedus 2 leedukeelset päevalehte, 6 nädalalehte ja 1 pildiajakiri. Kaunases jälle ilmuma hakanud „Ukininko Patarejas" („Põllumehe nõuandja") on taas saavutanud oma endise 100 000-lise tiraaži. Selle nädalalehe peatoimetajaks on tuntud luuletaja ja kirjanik A. Rimydis.

Teater ja muusika

Rakvere valmistub teatrihooaja avamiseks

Rakvere teatriringkonnad teevad kauemat aega ettevalmistusi teatrihooaja avamiseks. Sellest tõmbas aga ajutiselt kriipsu läbi piekiline soetõbi, mistõttu igasugused kogunemised on ajutiselt keelatud kuni veebruari keskpaigani.

Esi- ja ühtlasi avaetenduseks valmistatakse E. Vilde draamat „Side". Samal ajal õpitakse paralleelselt „Parvepoissi", mis võimaluste avanemisel tuleb samuti lavastusele. Selle tüki lavastamisel tahetakse erilist rõhku panna muusikalisele osale.

Ettevalmistused teatritööks on Rakveres käsil olnud detsembri algupäevist, mil saabus kohale teatri uus näitejuht Karl Merits. Korraldati teatrikursused, millest võttis osa üle 40 inimese. Nende hulgas oli noori kui ka vanemaid ja kogemustega näitlejaid. Nüüd on teatris käimas jumestamiskursused, millest osavõtt on kujunenud samuti rohkearvuliseks.

Lavaproovide korraldamisel seisab ees teatavaid raskusi, kuna proovi jaoks tuleb kütta kogu suurt teatrimaja. Varem toimusid proovid teatrimaja vana hoone osas, kuid nüüd pole seda võimalik teostada, kuna vana teatrimaja osas keskküte on rikenud, mille korraldamiseks tuleb võtta ette kapitaalremont. Lähemal ajal loodetakse võimaluste avanemist proovide jaoks lisaruumide soetamiseks.

„Estonia" teater

Täna, neljapäeval, „**Peer Gynt**". Homme, reedel, „**Nõmmekingsepad**". Laupäeval „**Viikerlased**".

Töölisteater

Täna, neljapäeval, „**Lood tagamajas**" 6. korda. Homme, reedel „**Kahe isanda teener**" 53. korda (reserveeritud). Laupäeval esietenduseks „**Roosid lõunast**" — lugu tantsude ja lauludega. Pühapäeval k. 14 „**Lood tagamajas**" ja k. 19 „**Minna von Barnhelm**" 4. korda.

Eesti Draamateater

Täna, neljapäeval, esietenduseks saksakeelne nali „**Der liebe Onkel**". Näitejuht — Woldemar M e t t u s. Homme, reedel, „**Vargamäe**". Laupäeval k. 16 viimast korda nukuetenduseks „**Hallsaba**", k. 19 „**Lõikuspüha**".

Raadio

Tallinna saatja

Neljapäev, 5. veebruar

5.00 **Saade saksa sõjaväele.** 6.15 Õige aeg. I hommikukontsert. 7.00 Päevauudised saksa keeles. 7.15 Õige aeg. Päevauudised. 7.30 Põllumeestele: Ülesandeid köögivilja kasvatamisel eeloleval kevadel (agr. Karl Hinno). 7.45 II hommikukontsert (hpl.). 9.00—9.10 Päevauudised saksa keeles. 12.00 Rixneri helindeid (hpl.). 12.30 Päevauudised saksa keeles. 12.40 Lõunamuusika (hpl.). 13.45 Õige aeg. Päevauudised. Ajakirjanduse ringvaade. 14.00 Päevauudised saksa keeles. 14.15 Muusikaline matk Soomes (hpl.). 15.00 Sõjavägede ülemjuhatuse teate aeglane kordamine (saksa keeles). 15.30 Nädala loeng. 15.50 Muusika pärastlõunaks (Ringhäälingu tantsukapell). 16.45 „Väike ime". (Julie Schlosseri jutustuse kaikend. M. Luts). 17.00 Päevauudised saksa keeles. 17.15 Tantsuviise (Ringhäälingu tantsukapell). 18.00 Mudilastele: Kiisu-Liisu näppas koort (Lapsed ise teevad kuuldemängu.) 18.20 Vahemuusika (hpl.). 18.30 Aja kaja. 19.00 Ülekanded (saksa keeles). 20.15 Lõbus saade saksa sõjaväele (kabaree). 21.00 Õige aeg. Päevauudised. 21.15 Eesti sümfooniline muusika. (Ringhäälingu ork., juh. O. Roots.) 22.00 Päevauudised saksa keeles. 22.15 „Vastu keskööd" (Lõbusaid stseene valmudest ja muudest ootamatutest külalistest öösel.) 23.00 Meloodia ja rütm („Rütmiline 6"). 24.00—0.15 Päevauudised saksa keeles.

(5.00—0.15 lainel 410 m, pealeselle 18.30—23.00 lainel 283 m.)

Reede, 6. veebruar

5.00 **Saade saksa sõjaväele.** 6.15 Õige aeg. I hommikukontsert. 6.45 Võimlemine. 7.00 Päevauudised saksa keeles. 7.15 Õige aeg. Päevauudised. 7.30 II hommikukontsert (hpl.). 9.00—9.10 Päevauudised saksa keeles. 12.00 Operetikilde (hpl.). 12.30 Päevauudised saksa keeles. 12.40 Lõunamuusika (hpl.). 13.45 Õige aeg. Päevauudised. Ajakirjanduse ringvaade. 14.00 Päevauudised saksa keeles. 14.15 Lemmikorkestreid (hpl.). 15.00 Sõjavägede ülemjuhatuse teate aeglane kordamine (saksa keeles). 15.30 Reisikilde tänapäeva Norrast (C. E. Privat). 15.40 Muusika pärastlõunaks (hpl.). 16.40 „Jääkõrve seadus". (Herbert F. Schidlovski jutustus.) 17.00 Päevauudised saksa keeles. 17.15 Tantse ballettidest (hpl.). 17.45 Saksa keel (algajaile). 18.00 Solistide-kontsert. (A. Pranno, metsosopran, ja E. Franz, klaver.) 18.30 Aja kaja. 19.00 Ülekanded (saksa keeles). 20.15 Lõbus saade saksa sõjaväele (sõdurilaule). 21.00 Õige aeg. Päevauudised. 21.15 C. M. v. Weberi helitöid. (Ringhäälingu ork. O. Roots juh. Solist J. Kaljaspoolik, klarnet.) 22.00 Päevauudised saksa keeles. 22.15 Põhjamaade muusika. (Ringhäälingu ork., juh. O. Roots.) 23.00 Kummalistest juhustest ja kokkusattumustest (saksa keeles). 23.15 Öömuusika (hpl.). 24.00—0.15 Päevauudised saksa keeles.

(5.00—0.15 lainel 410 m, pealeselle 18.30—23.00 lainel 283 m.)

Sport

UUS MAAILMAREKORD 3000 m KIIRUISUTAMISES

Šveitsis, Davoses, alanud Rootsi-Šveitsi maavõistlusel kiiruisutamises püstitas rootslane S e y f f a r t h uue maailmarekordi 3000 m kiiruisutamises, saavutades ajaks 4.45,7, mis on endisest maailmarekordist 3,9 sek. võrra parem. 500 m uisutamises saavutas Seyffarth ajaks 44,1 sek.

Esimesel võistluspäeval olid tulemused: **500 m:** 1. Seyffarth, Rootsi, 44,1; 2. Jansson, Rootsi, 44,8; 3. Hägglund, Rootsi, 45,4; 4. Fried, Rootsi, 46,4.

3000 m: 1. Seyffarth, Rootsi, 4.45,7 (maailmarekord); 2. Hägglund, Rootsi, 4.56,0; 3. Fried, Rootsi, 5.00,2; 4. Jansson, Rootsi, 5.05,1.

VILJANDI SPORDIELU HAKKAB TAAS ELUSTUMA

Enne kommunistide võimulepääsu Eestis oli Viljandi linnal teoksil uute, ulatuslike spordikavade väljatöötamine. Kuna Viljandimaa sport spordiselts „Sakala" juhtimisel oli tõusnud tähelepanuväärivale positsioonile Eesti spordielus, siis seadis see Viljandile ühtlasi üles ka uusi nõudeid. Nii jäi massilisele sportimisele kitsaks staadion, ujumisbassein vajas korraldamist jne. Nende puuduste kõrvaldamiseks oli kavas uue harjutusväljaku soetamine järve kaldale, basseini teise kohta viimine jne. Aga punaste saabumine lõikas kõik need kavad katki ning Viljandi spordielus algas laostumine ja allakäik. Sportlikus tegevuses tuli absoluutne seisak. Staadion kasvas rohtu, samuti ka tennisväljakud ning uue harjutusstaadioni rajamise idee vaibus hoopis. Pooleli jäi ka suure kisa-käraga alustatud suure suusahüppemäe ehitamise töö.

Nüüd on võimaluse piirides juba alustatud Viljandimaa spordielu viimisega endisele tasemele. Viljandi linnavalitsus on plaanitsenud löödud haavade parandamist selles ulatuses, missugusel määral lubatakse vastavaid krediite. Esimeses järjekorras tuleb valmis ehitada uus suusahüppemägi, kuna suurem osa töid on juba tehtud, kõik vajaminev materjal muretsetud ja kohale veetud. Kui siin töid ei jatkata, ähvardab materjale rikki- ja kaotsiminek. **Seepärast on nüüd astutud kõik võimalikud sammud, et Viljandi uus suusahüppemägi saaks valmis veebruarikuu jooksul.** Edasi on kavas linnale võimla soetamine, mille järele tuntakse juba ammu suurt vajadust, siis **noorteparkide soetamine, staadioni kordaseadmine ja harjutusväljaku** nivelleerimistööde läbiviimine.

VÕITLUS LUMES JA PAKASES

Et saavutada sõjas otsustavaid tulemusi, on suured väejuhid kõigil aegadel oma sõdureid koormanud talvesõja erakordsete jõupingutustega. Eelmistel sajanditel peetud sõdades tunti mitte ainult talilaagreid, vaid ka talviseid sõjaretki, mis soodsal aastaajal toimunud sõjategevusega võrreldes sugugi mitte vähema tähtsusega polnud. On teada Hannibali retk üle Alpide, kes lumes ja pakases oma väega vabaks võitles tee Itaaliasse, on teada kolmekümneaastase sõja ajal toimunud talvised sõjakäigud, oleme kuulnud suure kuurvürsti vägede marssimisest üle Haffi, mäletame Leutheni ja Austerlitzi ning lõppeks maailmasõjaaegseid talvel peetud lahinguid, samuti Nõukogude Vene sõda Soome vastu.

Head ja halvad küljed

Lumesajud, madal temperatuur, lühikesed päevad — neid talve iseärasusi oleme kogenud Kesk-Euroopa oludeski, selle vahega ainult, et Idaterritooriumil need nähtused ilmnevad veel teravamal kujul. Tuleb seepärast arvestada meetrist kuni pooleteise meetrini ulatuvat lume kõrgust, nelja- kuni viiekümnekraadilist külma ja äärmiselt lühikesi päevi.

Sügava lume ja eriti tuiskude tõttu võib tekkida olukord, kus maastikul üldse liikuda ei saa ja teid möödagi liiklemine on raskendatud. Veekogud ja sood-rabad, olles suvel vägedele takistuseks, kattuvad talvel sageli juba varakult seevõrra jääga, et jalavägi ja hiljem igat liiki sõidukidki, samuti tankid ja raskekahurvägi sealt üle pääsevad. Jõed ja järved muutuvad osalt isegi liiklemiskõlvulisteks teedeks.

Neis tingimustes võib õhuväele luure- ja võitlusülesannete täitmisel tekkida terve rida uusi raskusi, samuti nagu tülikas on toime saada julgestusega igasugu ootamatuste vastu, ja seda mitte ainult hoolduse ja majutamise poolest, vaid isegi võitlusviisi valikul on vaja silmas pidada väeosade jõu ja tervise säästmist. Kaitse- ja julgestusülesannete sooritamisel, mida paljudes kohtades tingib rinde pikkus, ei tohi unustada, et väeosa vajab ulualust, kaitset tuule ja külma vastu.

Talvesõda nõuab põhjalikke ettevalmistusi

Need Ida talve iseärasused nõuavad väeosadelt ja juhtkonnalt äärmist meelekindlust ja tahtejõudu. Hoolimata neist raskusist ei tohi lasta algatust käest ära libiseda. Kohandades sõjategevust talveoludele tuleb kõiki üritusi kaua ja põhjalikult ette valmistada ning kõiki varustusse, hooldusse, sanitaarsesse ja veterinaarsesse hoolitsusse puutuvaid küsimusi lahendada varem koostatud plaanide alusel. Erilise tähtsuse omab talvel luure toimetamine ja teadete hankimine, kõigepealt maastiku- ja teedeolude suhtes, võimaldades vältida ootamatusi.

Talvesõjaks varustatud väeosa ülesandeks on võidelda võimalikult aktiivselt. Isegi kaitsepositsioonidel püsides ei piirdu väeosa ainult tõrjega, vaid püüab vaenlasele luurerühmade ja võitlusvõimeliste üksustega niipalju kahju teha kui iganes võimalik.

Vastavalt halvale ilmastikule tuleb inimeste, loomade ja mootorsõidukite eest hoolitseda kaugelt enam kui suvel,

Väeosade liigid talvesõjas

Motoriseeritud ja tankiüksuste kasutamisvõimalused on talvel kõva pakase ja suurte tuiskude tõttu loomulikult piiratud. Kuid eriline talvevarustus võimaldab isegi ratassõidukeil keskmise lumekõrguse puhul liikvel püsida. Roomiksõidukite ja eriti tankidega pääseb läbi üsna sügavastki lumest. Just tankid on seetõttu oma tähtsuse kardetava võitlusvahendina säilitanud talvesõjaski.

Võitluse pearaskus lasub talvel ometi jalaväel ja ta raskeil relvadel. Varustatud suuskade ja lumekingadega, on jalavägi võimeline liikuma ja võitlema isegi maastikul, kus puuduvad teed. Rasked relvad ja vahendid transporditakse hobuveokite abil või kergeil, sõdurite poolt veetavail regedel. Häist suusatajaist saab moodustada suusameeskondi, kes umbes niisamuti nagu motoriseeritud või ratsaväeüksused suvel, täidavad luure- ja võitlusülesandeid.

Ka hobustega veetav kahurvägi asetab oma kahurid sageli lumejalastele või regedele, et oleks võimalik jalaväe- ja suusaüksustele kõikjale järgneda. Sama kehtib ka igasugu eriväeosade kohta, kes suvel oma vahendid kaasa viivad jõuvankritel või hobustega veetavail sõidukeil.

Pioneerid kui teistele väeosadele teerajajad omavad talvel veel suurema tähtsuse. Nende mitmesugustele ülesannetele lisaneb veel ettevalmistus jäätasandikest üleminekuks, jää tõkestamine ja kõrvaldamine, tugipunktide väljaehitamine ja muud sellesarnast.

Väeosade ettevalmistamisel talvesõja vastu on peaüdeks sõdurite, loomade ja mootorsõidukite kohanemine elu ja võitlusega Idaruumi talvises kliimas. Seejuures on tähtis uuesti kätte õppida see, mis Lääne-kultuuri mõjul ära hellitatud inimestel kaotsi on läinud — nimelt Idaterritooriumi elanikele omane looduslähedus, kohanemine pakasega, lumega, lumetormidega, külmade elamutega, algeliste liiklemisvahenditega ja kõigi väikeste igapäevaste looduseinimese omaabi võtetega.

Ka talvel tuleb säilitada vägede liikumine

Kõneldes üksikute relvaliikide kasutamisvõimalustest viitasime juba nende liikuvuse säilitamisele talvemaastikus. Suusatamine lausmaal tuleb sellekohase juhatuse abil mõne päevaga seevõrra ära õppida, et suuskadel liikumine väeosadele ei teeks raskusi. Kui suuski käepärast pole või kui väeosa väljaõppetase või murdmaastik ei võimalda suusaüksuste kasutamist, siis asendavad suuski lumekingad, mida igaüks ka ilma eelharjutuseta kasutada saab, isegi õige sügavas lumes.

Üsna kiiresti saab talvel vägesid regedel sihtkohta viia. Enamik meil tuntud regesid on siiski võitlevate väeosade jaoks liiga rasked, kuna sügavas lumes nendega igale poole ligi ei pääse. Suusaüksused kasutavad seepärast erakordselt kergeid, suusajalastega varustatud regesid või paadikujulisi regesid Soome eeskujul. Need üldse ei vaju lumme.

Talvebivakid ja soojendushurtsikud

Hõredasti asustatud Idaruumis on küllaltki tähtis, et ei oldaks sõltuvuses kohalikest elamutest, kuna vaenlase õhurünnakud ja kahurituli sageli on suunatud just asunduste pihta. Seepärast peab väeosa talvesõja oludes olema väga vilunud igasugu talvebivakkide ehitamises. Põhjamail äraproovitud telgid, oksa- ja lumehurtsikud on osutunud täiesti sobivaiks ka saksa Idaarmeele.

Võrdlemisi kiiresti saab lumest, hagudest ja telgiriidest üles lüüa hobusetallegi. Mootorsõidukite jaoks on võimalik lihtsate, koha pealt saadavate vahendite abil ehitada soojendushurtsikuid, mis kaitsevad külmumise eest eluliselt tähtsaid sõidukite osi, nagu mootorid ja jahutajad. Kui väeosal on võimalus kuhugi kauemaks peatuma jääda, siis võetakse elamute suhtes eeskujuks kohalikud majad.

Maailmasõjaaegsed kogemused, võitlused Norras, ja saksa sõdurite võidukas vastupidavus Narvikis näitavad, et Saksa armee suudab võidelda ka harjumatuis talvetingimustes. Kuigi talvesõda nõuab sõjaväelt äärmist sitkust, meelekindlust ja tahtejõudu, siiski on kindel, et võitlus Vene talvega saksa Ida-armeel kaugeltki mitte üle jõu ei käi.

Kapten G. v. Widekind

Male

Laurise hea simultaan

„Puhkuse ja Elurõõmu" poolt korraldatud malesimultaanide teises sarjas on senipeetud 3 simultaani annud simulteerijaile nõrga tulemuse. Rõõmustavaks üllatuseks on neljandana simulteerinud liiduklassi maletaja Leho L a u r i s e ootamatult hea tulemus. Kui Laurine esimeses sarjas saavutas kõigest 50 prots., siis seadis ta endale ülesandeks seda nurjumist tasa teha. See õnnestus tal täiel määral. Laurine kaotas ainult ühe partii — kooliõpilasele Mikkovile — ja saavutas kaks viiki (Leetmaga ja Feldtiga), kuna kõik ülejäänud vastased, arvult 15, pidid Laurise ees alistuma.

Simultaan vältas 3 tundi 22 min. Maha arvates aja arvel ühe trahvipunkti, jäi Laurise lõpptulemuseks 15 punkti, mis moodustab 83 prots. võimalike punktide arvust.

KINNIKÜLMANUD VEEHÜDRANDID SULATATAKSE LAHTI

Tallinna linna piires asetseb ümmarguselt 1200 veehüdranti, kust kahjutulede puhul tuletõrje saab vett tule kustutamiseks. Veehüdrantide korrasoleku eest hoolitseb linna veevärk, luues seega tuletõrjele eeldused edukaks tööks kahjutulede vastu võitlemisel.

Külmal ajal tuleb veehüdrante pidevalt kontrollida, kas nad pole mitte kinni külmanud. Kinniküimamise juhul tuleb veehüdrante soojendada ja nad lahti sulatada. Pildil näemegi säärast toimingut — veevärgimehed sulatavad lahti veehüdranti Viruväljakul vana pritsimaja juures, kasutades seejuures auru vabatahtliku tuletõrje aurupritsist.

EESTI RAAMATUKOGU